

Pirita Eronen & Minna Snellman-Platán

**SUOMEN PUNAISEN RISTIN HENKISEN TUEN VAPAAEHTOISET
VIRANOMAISTEN TUKENA**

Laadullinen tutkimus

**SUOMEN PUNAISEN RISTIN HENKISEN TUEN VAPAAEHTOISET
VIRANOMAISTEN TUKENA**

Laadullinen tutkimus

Pirita Eronen & Minna Snellman-Platán
Opinnäytetyö
Kevät 2022
Hoitotyön tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Hoitotyön tutkinto-ohjelma, Sairaanhoitaja AMK

Tekijät: Pirita Eronen & Minna Snellman-Platán

Opinnäytetyön nimi: Suomen Punaisen Ristin henkisen tuen vapaaehtoisten viranomaisten tukena
Laadullinen tutkimus

Työn ohjaajat: Outi Lastumäki & Minna Vanhanen

Työn valmistusluku ja -vuosi: Kevät 2022

Sivumäärä: 40 + 6 liitettä

Henkinen tuki on yksi kriisi- ja katastrofityön muoto. Ranskalaislähtöinen Lääkärit ilman rajoja eli Médecins Sans Frontières ja Punainen risti, ovat tunnettuja kansainvälisiä avustajajärjestöjä, joiden vapaaehtoiset toimivat kriisi- ja katastrofialueilla. Marraskuussa 2019 tiedusteltiin molemmilta järjestöiltä mahdollista opinnäytetyön aihetta liittyen kriisi- ja katastrofityöhön. Suomen Punaisella ristillä on henkisen tuen vapaaehtoisryhmiä ja Suomen Punainen Risti ilmaisi heillä olevan tarvetta laadulliselle tutkimukselle, jonka aiheena olisi Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoisten merkitys äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa, koska tutkittua tietoa aiheesta on vähän. Aihetta haluttiin lähestyttävän viranomaisten ja vapaaehtoisten näkökulmasta. SPR:n Oulun piiri on tutkimuksen toimeksiantaja.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää millaiseksi viranomaiset kokevat vapaaehtoisten työpanoksen äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa sekä miten vapaaehtoiset kokevat yhteistyön viranomaisten kanssa edellä mainituissa tilanteissa. Tutkimuksen tuloksia voivat käyttää sekä viranomaiset että SPR:n piirien työntekijät ja vapaaehtoiset.

Tutkimus on laadullinen tutkimus, jonka tutkimusstrategiana on fenomenologinen tutkimus, jonka tarkoituksena on viranomaisten ja vapaaehtoisten kokemusten tutkiminen ja kokemusperäisen tiedon hyödyntäminen. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluun Teams-etäyhteydellä kesän ja syksyn 2021 aikana. Tutkimukseen osallistui seitsemän (7) SPR:n vapaaehtoista ja kolme (3) viranomaista. Haastatteluista saatiin hyvää aineistoa, joka litteroitiin ja analysoitiin induktiivisesti. Tuloksista kävi ilmi, että molemmat osapuolet ovat tyytyväisiä yhteistyöhön ja henkisen tuen vapaaehtoisten merkitys viranomaisille on tärkeä. Haastatteluissa nousi esille myös ajatuksia ja ideoita yhteistyön kehittämiseksi.

Viranomaisten mielestä sekä henkisen tuen vapaaehtoiset, että muut vapaaehtoiset ovat tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa ja arvokas lisäresurssi viranomaisten apuna. Ilman vapaaehtoisia viranomaiset eivät pärjäisi kriisitilanteissa. Kuitenkin henkisen tuen ryhmän, erityisesti Lyhtyryhmän toiminta, on viranomaisille vielä tuntemattomampi ja vähemmän hyödynnetty yhteistyötaho kuin esimerkiksi Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (VaPePa). Tiedotuksen lisääminen henkisen tuen vapaaehtoisten toiminnasta ja toiminnan näkyvämmäksi tekeminen viranomaisille on tarpeen.

Asiasanat: punainen risti, vapaaehtoiset, kriisi, kriisityö, henkinen tuki, äkillinen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing and Health Care, Option of Registered General Nurse

---

Author): Pirita Eronen & Minna Snellman-Platán
Title of thesis: Mental support volunteers of Finnish Red Cross as support to authorities
Qualitative study
Supervisors: Outi Lastumäki & Minna Vanhanen
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2022
Number of pages: 40 + 6 appendices

The Finnish Red Cross Association was founded in 1877 when it was called the Finnish Association for the Care of Wounded and Sick Soldiers. The Finnish Red Cross (SPR) was introduced when Finland became independent. The Finnish Red Cross is both a humanitarian aid organization and a disaster preparedness organization whose trained volunteers are ready to support and supplement the work of the authorities in the event of sudden disturbances and accidents and to help those most in need both in Finland and abroad.

This thesis is based on its authors' interest in humanitarian volunteering. We sent an e - mail to two organizations operating in Finland already in November 2019. SPR responded to the inquiry, and they expressed a need for a qualitative study on the role of Finnish Red Cross volunteers in crisis situations requiring sudden mental support.

The subject has not been studied much in the past. Previously, studies have been conducted on crisis support and mental / psychological support, but there is little or nothing on the role of volunteers as the providers of mental support. The international research on the topic is limited as well.

The purpose of the thesis was to find out how the authorities perceive the volunteers' contribution to work in sudden crisis situations that require mental support, and how the volunteers perceive the co - operation with the authorities in the above - mentioned situations. The results of the study can be used by the authorities and the employees and volunteers of the SPR districts.

The research is a qualitative study whose research strategy is phenomenological research, the purpose of which is to study the experiences of authorities and volunteers and to utilize experiential knowledge. The study was conducted through thematic online interviews during the summer and autumn of 2021. Seven SPR volunteers and three authorities participated in the study. The interviews provided good material that was transcribed and analyzed inductively.

The results showed that both parties are satisfied with the cooperation and that the importance of volunteer support for the authorities is notable. Development ideas and topics for new research were also raised in the interviews.

Keywords: Red Cross, volunteers, voluntary work, crisis, mental support, debriefing, defusing

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	SPR, VIRANOMAISET JA VAPAAEHTOISTOIMINTA.....	7
2.1	Suomen Punainen Risti – Finlands Röda Kors.....	7
2.2	Viranomais- ja vapaaehtoistoiminta.....	8
3	ÄKILLINEN KRIISITILANNE JA TUKITOIMET	10
3.1	Katastrofi, onnettomuus, ja äkillinen kriisitilanne	10
3.2	Henkinen, kriisi- ja psykososiaalinentuki	11
3.3	Yhteiskunnan reaktiot ja kansalliset traumat	15
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	17
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	18
5.1	Tutkimukseen osallistujat	18
5.2	Aineiston keruu.....	19
5.3	Aineiston analyysi.....	20
6	TUTKIMUSTULOKSET	22
6.1	Tärkeä yhteistyökumppani.....	22
6.2	Yhteiskunnallisesti tärkeä lisäresurssi viranomaisten rinnalla	23
6.3	Monipuolinen yhteistoiminta	24
6.4	Toiminnasta tiedottaminen viranomaisille.....	25
7	POHDINTA	26
7.1	Tulosten tarkastelua	26
7.1.1	Tärkeä yhteistyökumppani	27
7.1.2	Yhteiskunnallisesti tärkeä lisäresurssi viranomaisten rinnalla	28
7.1.3	Monipuolinen yhteistoiminta.....	29
7.1.4	Toiminnasta tiedottaminen viranomaisille	30
7.2	Luotettavuus.....	31
7.3	Eettisyys.....	33
7.4	Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet.....	34
8	OMA OPPIMISPROSESSI	35
	LÄHTEET.....	37
	LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aihetta ei ole tutkittu kovinkaan paljon. Kriisituesta ja henkisestä/psykologisesta tuesta on tehty tutkimuksia, mutta vapaaehtoisten merkityksestä henkisen tuen antajina vähemmän ja varsinkin kansainvälistä tutkimusta aiheesta on vähän. Mannerheimin Lastensuojeluliitolla, Suomen Mielenterveysseuralla ja Suomen Punaisella Ristillä on ollut 1990-luvulla (1991–1994) yhteinen projekti nimeltä ”Henkinen tuki onnettomuus- ja katastrofitilanteissa”. Projektin tuloksena on ilmestynyt teos nimeltä Takaisin elämään – henkinen tuki ja onnettomuudet. Kirjassa käsitellään traumaattisia kriisejä ja niiden jälkihoitoa teorian ja tapausselostusten avulla. Projektin perustavoitteina oli mm. selvittää henkisen tuen merkitystä katastrofitilanteissa sekä kehittää vapaaehtoistoimintaa selvityksen perusteella. Teos on ensimmäinen Suomessa ilmestynyt kirja, jossa sekä tapausselostusten että teorian kautta tarkastellaan traumaattisia kriisejä sekä niiden jälkihoitoa. (Heiskanen 1994, 5.) Teos on vanha, mutta se liittyy aihepiiriltään hyvin vahvasti opinnäytetyöhömmme, joten sitä voidaan käyttää yhtenä lähdeiteoksena. Tutkimuksemme onkin hyvä jatkumo projektille, koska tarkastelemme vapaaehtoisten merkitystä henkisen tuen antajina kriisi- ja katastrofitilanteissa. Kirjan jälkeen on myös ilmestynyt Henkinen tuki kriisi- ja onnettomuustilanteissa-projektin loppuraportti nimeltä Valmius puntarissa. Projekti on ollut alkusysäys kehittää henkisen tuen valmiuksia sekä yhteistyötä viranomaisten ja järjestöjen välillä henkisen tuen järjestämisessä kriisitilanteissa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Mielenterveysseura & Suomen Punainen Risti 1995.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa sitä, miten viranomaiset ja SPR:n vapaaehtoiset kokevat yhteistyön äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa ja mikä on vapaaehtoisten merkitys näissä tilanteissa ja miten yhteistyötä voisi kehittää lisää. Tutkimus strategiana on fenomenologinen tutkimus, jonka tarkoituksena on viranomaisten ja vapaaehtoisten kokemusten tutkiminen ja kokemusperäisen tiedon hyödyntäminen. Tutkimuksen tuloksia voivat käyttää sekä viranomaiset että SPR:n piirien työntekijät ja vapaaehtoiset. Tulosten avulla saadaan tietoa yhteistyön toimivuudesta sekä siitä, miten yhteistyötä ja yhteisiä toimintatapoja voidaan kehittää vielä lisää.

2 SPR, VIRANOMAISET JA VAPAAEHTOISTOIMINTA

Tässä kappaleessa kerrotaan mikä on Suomen Punainen risti, määritellään mitä on viranomaistoiminta ja mitä viranomaisilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa. Samoin kerrotaan mitä tarkoittaa vapaaehtoistoiminta sekä pelastustoimen vapaaehtoistoiminta.

2.1 Suomen Punainen Risti – Finlands Röda Kors

Suomen Punainen Risti on sekä humanitaarinen avustusjärjestö että katastrofivalmiusjärjestö, jonka koulutetut vapaaehtoiset ovat valmiita tukemaan ja täydentämään viranomaisten työtä äkillisissä häiriö- ja onnettomuustilanteissa vuoden jokaisena päivänä sekä auttamaan apua eniten tarvitsevia niin Suomessa kuin ulkomailla. (Suomen Punainen Risti 2020, 4; Suomen Punainen Risti 2021.)

Suomalainen punaisen ristin yhdistys perustettiin 7.5.1877 nimellä Suomen yhdistys haavoitettujen ja sairasten sotilaiden hoitoa varten, ja nimi Suomen Punainen Risti (SPR) otettiin käyttöön Suomen itsenäistyessä. Suomen Punainen Risti hyväksyttiin Punaisen Ristin kansainvälisen komitean jäseneksi 1920 ja Punaisen Ristin kansallisten yhdistysten liittoon 1921, mutta jäsenyys vahvistettiin virallisesti vasta 1922 Suomen ratifioitua Geneven sopimuksen. Kaikkeaa Punaisen Ristin toimintaa niin kansainvälisellä kuin kansallisella tasolla ohjaa seitsemän peruseriaatetta: inhimillisuus, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus, vapaaehtoisuus, ykseys ja yleismaailmallisuus. SPR on ainoa Suomessa toimiva kansallinen yhdistys, joka kuuluu kansainväliseen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeeseen. (Laki Suomen Punaisesta Rististä 238/2000, 1§; Kankaansivu 2007, 8,10–12,13.)

SPR on maanlaajuisesti toimiva, Suomen valtion tunnustama, julkisoikeudellinen yhdistys, jonka muodostaa järjestön keskushallinto, piirit ja osastot. Järjestön toiminta perustuu 1949 12. päivänä elokuuta tehtyyn neljään Geneven yleissopimukseen ja niihin Genevessä 1977 8. päivänä kesäkuuta tehtyihin kahteen lisäpöytäkirjaan. Noiden sopimusten perusteella SPR:n toiminta perustuu merisotavoimiin kuuluvien, sairaiden, haavoittuneiden ja haaksirikkoutuneiden aseman parantamiseen, maasotavoimiin kuuluvien sairaiden ja haavoittuneiden aseman parantamiseen sekä siviilihenkilöiden suojelemiseen sodan aikana ja sotavankien kohteluun. Suomen Punaisen

Ristin muodostavat järjestöyksiköt laitoksineen. SPR:n Nuorten Turvatalot, Kontti-tavaratalot ja Veripalvelu, jotka ovat SPR:n erillisiä laitoksia, ovat osa Suomen Punaisen Ristin keskushallintoa. Suomen Punainen Risti on yksi suurimmista vapaaehtoisjärjestöistä Suomessa. SPR:llä on 12 alueellista piiriä ja n. 450 paikallisryhmää, 75 00 jäsentä, 35 000 vapaaehtoista ja kerääjää, 125 000 verenluovuttajaa ja 125 000 säännöllistä lahjoittajaa. Vuonna 2019 SPR:n vapaaehtoiset olivat mukana auttamassa 158 äkillisissä kotimaan kriisi- ja onnettomuustilanteissa. (Laki Suomen Punaisesta Rististä 238/2000, 1§; Suomen Punainen Risti 2020, 4, 8.) SPR:n Oulun piirissä on 39 aktiivista osastoa, joissa on paljon erilaisia toimintaryhmiä. Oulun piiriin kuuluu Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien alueet. (RedNet 2021.)

2.2 Viranomais- ja vapaaehtoistoiminta

Viranomaisiksi katsotaan kunnalliset viranomaiset, valtion viranomaiset, itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset, eduskunnan virastot sekä tasavallan presidentin kanslia. Viranomainen voi olla yksittäinen viranomainen tai monijäseninen viranomainen. Viranomaiselle kuuluu sekä itsenäistä valtaa, että julkista valtaa. Julkinen valta on yksipuolista ja koska se kohdistuu yksityiseen henkilöön, tulee yksityisen oikeusturva tästä syystä taata ja julkisen vallan käyttö tulee perustua lakiin. (Minilex 2021).

Opinnäytetyössämme viranomaisilla tarkoitetaan sisäministeriön alaisuudessa toimivia pelastus- ja turvallisuusviranomaisia eli pelastuslaitosta, poliisia ja rajavartiolaitosta. (Sisäministeriö 2021.)

Pelastuslaissa määritellään pelastusviranomaiset seuraavasti:

*Valtion pelastusviranomaisia ovat sisäministeriön pelastusyllyjohtaja ja hänen määräämänsä sisäministeriön ja aluehallintoviraston virkamiehet.
Alueen pelastustoimen pelastusviranomaisia ovat pelastuslaitoksen ylin viranhaltija ja hänen määräämänsä pelastuslaitoksen viranhaltijat sekä alueen pelastustoimen asianomainen monijäseninen toimielin. (Pelastuslaki 379/2011, 4.4 26§.)*

Viranomaistoiminnalle ei löydy yksiselitteistä määrittelyä, niinpä opinnäytetyössä viranomaistoiminnasta puhuttaessa tarkoitetaan pelastuslaissa määriteltyä eri viranomaisten välistä yhteistyötä pelastustoiminnassa. Pelastuslain pykälän 47 säädösten mukaan valtion ja kunnan viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten velvollisuus on osallistua pelastustoiminnan suunnitteluun pelastuslaitoksen johdolla sekä omalla toiminnallaan varmistamaan pelastustoiminnan tehokas toteutuminen onnettomuus- ja vaaratilanteissa. (Pelastuslaki 379/2011,

6.5 46§). Pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun pelastusviranomaisten ohella ovat velvollisia osallistumaan mm. poliisi, rajavartiolaitos ja puolustusvoimat.

Suomen Punaisen ristin toimintaa yhteistyössä viranomaisten kanssa ohjaa Laki Suomen Punaisesta Rististä (238/2000) ja asetus Suomen Punaisesta Rististä (287/2017), yhteistyöpöytäkirjat Sosiaali- ja Terveysministeriön (2014) ja Sisäministeriön (2018) kanssa sekä sopimukset Poliisin, Huoltovarmuuskeskuksen (2005) ja Maahanmuuttoviraston eli Migrin (2011) kanssa. Yhteistyöpöytäkirja STM:n ja SPR:n välillä on varautumisesta ja ensiaputoiminnasta. Siinä on määritelty mm. että, SPR omassa toiminnassaan varautuu normaaliajan poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin koordinoimalla ja ylläpitämällä vapaaehtoista hälytysryhmätoimintaa (esim. henkinen tuki). Yhteistyöpöytäkirjassa on myös sovittu SPR:n koordinoivan viranomaisten tukena häiriötilanteissa toimivan Vapepaan kuuluvia järjestöjä sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoviranomaisten apuna toimivia vapaaehtoisryhmiä. SPR myös raportoi vapaaehtoisten käytöstä STM:lle. Sisäministeriön kanssa tehdyssä yhteistyöpöytäkirjassa määritellään SM:n ja SPR:n yhteistyöstä, joka ulottuu kaikkiin tilanteisiin normaaliolojen häiriötilanteista poikkeusoloihin kummankin osapuolen toimintayksiköiden läheisellä yhteistyöllä kaikilla tasoilla. (Laki Suomen Punaisesta rististä 238/2000, Tasavallan presidentin asetus Suomen Punaisesta Rististä 827/2017, Pääsihteeri 2019.)

Euroopan parlamentin vuonna 2008 määrittelemien kriteerien mukaan vapaaehtoistoiminta, toiselta nimeltä vapaaehtoistyö tarkoittaa seuraavaa: se on palkatonta toimintaa, eikä siitä saa taloudellista palkkiota, sitä tehdään yksilön omasta vapaasta tahdosta, siihen ei kuulu perhe ja ystäväpiiri vaan se hyödyttää kolmatta osapuolta niiden ulkopuolella ja vapaaehtoistoiminta on kaikille avointa. (Valtiovarainministeriö 2015, 14).

Pelastuslain seitsemännessä luvussa määritellään pelastustoimen vapaaehtoistoiminta. Pykälässä 51 sanotaan, että vapaaehtoisia henkilöitä ja organisaatioita voidaan käyttää apuna sekä pelastustehtävissä että koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä, mutta ei julkisen vallan käyttöä vaativissa tehtävissä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vapaaehtoisten osallistumisesta pelastustoimeen. (Pelastuslaki 379/2011, 7.1 51§.) Pykälässä 52 sanotaan, että ”Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä” (Pelastuslaki 379/2011, 7.252§).

3 ÄKILLINEN KRIISITILANNE JA TUKITOIMET

Tässä kappaleessa käydään läpi kriiseihin liittyviä määritelmiä, esimerkiksi mikä ero on onnettomuudella ja katastrofilla ja milloin kriisi muuttuu kriisitilanteeksi. Samoin läpikäydään erilaisten tukitoimien määritelmiä.

3.1 Katastrofi, onnettomuus, ja äkillinen kriisitilanne

Kriiseille, katastrofeille ja onnettomuuksille on yhteistä se, että ne uhkaavat ihmisten sujuvan elämän ja hyvinvoinnin ydinarvoja, joita ovat turvallisuus, ennustettavuus, luottamus ja usko maailman hyvyyteen sekä koskemattomuus ja arvokkuus. (Hedrenius, & Johansson 2016, 26.) Onnettomuuden ja katastrofin välinen ero on joskus häilyvä. Heiskanen kirjassa Takaisin elämään – henkinen tuki ja onnettomuudet, katastrofi määritellään seuraavasti: jos vammautuneita on yli sata tai ilman henkilövahinkoja pelastustoimet ovat samansuuruiset, onnettomuus on katastrofi. Vaikka uhrien määrä ei ylittäisikään sataa, voivat onnettomuuden suhteelliset vaikutukset olla yhteisön toimintaan niin suuret, että kyseessä onkin katastrofi. (Heiskanen 1994, 269.)

Katastrofi vaikuttaa suurimpaan osaan yhteisöstä ja uhkaa yhteisön olemassaoloa muuttamalla sen rakennetta ja toimintaa. Koko yhteisölle voi siitä aiheutua traumaattinen kriisi. Katastrofin luonne vaikuttaa kriisin voimakkuuteen eli onko katastrofi aiheutunut luonnonkatastrofista vai onko se ihmisen aiheuttama. Luonnonkatastrofit ovat täydellisesti hallinnan ulottumattomissa, kun taas ihmisen aiheuttamaan katastrofiin liittyy yllättävä ja äkillinen hallinnan menetys. Katastrofeja tapahtuu vähemmän, kun taas onnettomuuksia sattuu päivittäin. Onnettomuuksien vaikutukset ovat pienempiä kuin katastrofien, mutta ne vaikuttavat välillisesti tai suoraan monien ihmisten elämään. Suoraan ne vaikuttavat onnettomuuksien uhreihin ja välillisiä uhreja ovat esim. perheenjäsenet, ystävät, työyhteisö, sukulaiset ja lähiyhteisö. Onnettomuuksista johtuvia henkisiä seurauksia kutsutaan traumaattiseksi kriisiksi. (Heiskanen 1994, 14,24.)

Hedrenius & Johansson määrittelevät kriisin tapahtumaksi, jossa ihmisen aiemmat kokemukset eivät ole riittäviä tapahtuneen käsittelyyn ilman, että siitä aiheutuu merkittävää kärsimystä. Kriisi synnyttää kokonaisvaltaisen reaktion, jolloin esimerkiksi voimakkaan väsymyksen, kaipauksen tai epätoivon tunteet ovat ihan tavallisia. Kriisi vaikuttaa sekä sen suoriin uhreihin kuin heidän

lähipiiriinsä. Ihmissuhteet voivat muuttua väkinäisiksi, mutta samalla ne voivat olla hyvin tärkeitä. (Hedrenius & Johansson 2016, 27.) Heiskasen teoksessa kriisi määritellään laajemmin. Kriisi-sanana alkuperä on kreikankielinen ”krisis”. Sanan alkuperäinen merkitys on ollut ero, mutta kriisillä tarkoitetaan myös liikettä ja muutosta. Kriisi on myös ajallisesti rajallinen eli sillä on selkeä alku ja loppu. Kriisi-sanaa käytetään kuvaamaan hyvin eri koko luokan tilanteita: kansantalouden kriisi, työttömyyskriisi, organisaation kriisi, maapalloa uhkaava ekologinen kriisi, kansainväliset, valtioiden väliset kriisit ja yksittäistä ihmistä tai perhettä kohtaava kriisi. Kriisi on järkyttävä tapahtuma, josta seuraa sen uhreille psyykkisiä jälkivaikutuksia. Kriisit voidaan jakaa kehityskriiseihin ja traumaattisiin kriiseihin, sen mukaan mikä on aiheuttanut kriisin puhkeamisen. (Heiskanen 1994, 17.) Tässä tutkimuksessa kriiseistä puhuttaessa tarkoitetaan niillä traumaattista kriisiä.

Trauma syntyy sellaisesta kontrolloimattomasta sekä valtavasta tapahtumasta tai elämäntilanteesta, joka aiheuttaa äärimmäisen psyykkisen rasituksen. Pelon, vihan, voimakkaan kauhun tai avuttomuuden tunteet ovat trauman ytimessä. Traumatisoivat tapahtumat koetaan sekä tarkoituksettomiksi, että oman elämän eheyttä rikkoviksi. Kokijan ihmissuhteet ja inhimilliset arvot joutuvat kyseenalaistetuiksi. (Hedrenius & Johansson 2016, 27.)

Kielitoimiston sanakirjan mukaan äkillinen tarkoittaa yllättäen, äkkiä, odottamatta ja nopeasti tapahtuvaa, pikaista ja yhtäkkiä sekä lääketieteessä akuuttia (Kielitoimiston sanakirja 2020). Heiskasen kirjassa kriisitilanteiksi mainitaan sodat, muu väkivalta, onnettomuudet ja myös katastrofit sekä suuronnettomuudet. Kaikki edellä mainitut tilanteet tai tekijät voivat laukaista traumaattisen kriisin. Väkivaltatilanteiksi kirjassa luokitellaan: ryöstö, panttivangiksi ottaminen, fyysinen pahoinpitely, raiskaus, kidutus ja kiristäminen sekä muut erilaiset vailla päämäärää olevat tuhoamistavat. (Heiskanen 1994, 24–25.)

3.2 Henkinen, kriisi- ja psykososiaalinen tuki

Punaisen Ristin henkisen tuen oppaassa henkisen tuen toimilla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla vastataan ihmisten sosiaalisiin ja emotionaalisiin tarpeisiin. Lisäksi tarjotaan apua, jolla tuetaan ihmisiä käyttämään omia voimavarojaan sekä heidän selviytymiskykyään. Henkinen tuki on samaa asiaa kuin henkinen ensiapu. (Punainen risti 2018, 12.) Punaisen Ristin henkisen tuen oppaan yhtenä lähestymismallina on WHO:n kolmen toimintaperiaatteen malli: katso, kuuntele ja yhdistä.

Nuo toimintaperiaatteet ohjaavat kuinka kriisitilanteeseen mennään turvallisesti, lähestytään onnettomuuden uhreja, kuinka auttaja ymmärtää autettavien tarpeita ja sen pohjalta yhdistää tiedon käytännön tukeen ja tietoon. (WHO 2011; Punainen Risti 2018, 14.) Sekä Punainen Risti että Hedrenius & Johansson mainitsevat teoksissaan henkisen ensiavun perustaksi Hobfollin viisi empiirisen tuen periaatetta, jotka ovat turvallisuuden, rauhallisuuden, yhteenkuuluvuuden, luottamuksen ja toivon luominen. Ne ovat kansainvälisesti hyväksytyt kriisin akuuttivaiheessa annettavaa tukea ohjaavat periaatteet. Nämä periaatteet ovat helposti tulkittavia ja niitä voidaan muokata siihen tilanteeseen, missä kulloinkin toimitaan. (Hedrenius & Johansson 2016, 46; Punainen Risti 2018, 16.)

Heiskanen kirjassa Takaisin elämään puhutaan henkisestä tuesta sekä psyykkisestä ensiavusta. Henkisellä tuella tarkoitetaan kaikkea ammattihenkilöiden ja läheisten antamaa apua, kun taas psyykkisen ensiavun auttamistavat ovat sovittavissa olevia. Kirjassa psyykkisellä ensiavulla tarkoitetaan sellaista välitöntä henkistä tukea, jota voi antaa muutkin kuin vain ammattiauttajat. Psyykkisen ensiavun ja muun henkisen tuen raja on häilyvä. Psyykinen ensiapu on onnettomuuden tai väkivallan uhreille ajallisesti rajattua välitöntä henkistä tukea. Psyykkisellä ensiavulla voidaan joko välittömästi onnettomuus- ja vaarantilanteiden jälkeen tai jo niiden aikana rauhoittaa ja lohduttaa uhreja sekä selvittää asioita. Psyykinen ensiapu on ihmisten tunne-elämästä ja ihmissuhteista, kuin myös koko ihmisestä huolehtimista kuuntelemalla, lähellä olemalla ja psyykkisistä reaktioista kertomalla sekä auttamalla käytännön asioissa. Kaikki väkivallan ja onnettomuuden uhrin hyötyvät psyykkisestä ensiavusta saavuttamalla nopeammin ja helpommin psyykkisen tasapainon onnettomuuden jälkeen ja se myös vähentää jälkikäteen tulevia stressireaktioita mikä taas vähentää myöhempää avun tarvetta. (Heiskanen 1994, 47.) Projektin loppuraportissa, Valmius puntarissa, henkinen tuki määritellään myös kansalaistaidoksi, jossa jokaisella on vastuu lähimmäisestä kuuntelemalla, olemalla läsnä ja auttamalla käytännön asioissa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto ym.1995, 6.)

TAULUKKO 1. SPR:n valtakunnalliset henkisen tuen hälytystehtävät vuosina 2019 ja 2020. (Tunturi 2022.)

Vuosi	Hälytykset kpl	Vapaaehtoiset kpl	Autetut kpl
2019	69	108	430
2020	77	210	1462

TAULUKKO 1. Satakunnan piirin henkisen tuen hälytykset 2021. (Tunturi 2022.)

Hälyttäjä tahot	Määrä
Sosiaalipäivystys	19
Poliisi	12
Kunnan sosiaalitoimi	4
Seurakunta	2
SPR oma hälytys	4
Yhteensä	26

Kriisituki on mukautettava yksilön tarpeisiin, olipa sitten kyse yhtä perhettä tai yksittäistä ihmistä koskettavasta henkilökohtaisesta katastrofista tai suuresta useita ihmisiä koskettavasta kansallisesta katastrofista (Hedrenius & Johansson 2016, 28). Resilienssin vahvistaminen on kriisituen päämäärä eli suojella ihmisiä asioilta, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa sekä auttaa heitä myös stressin hallitsemisessa. Kriisituki edellyttää kokonaisvaltaista näkemystä ihmisestä eli kriisityössä on huomioitava psykologiset, biologiset, sosiaaliset, sosiaalipsykologiset, hengelliset ja eksistentiaaliset tekijät. Yksilöä tuetaan sen aikaa, jonka sopeutuminen uuteen elämäntilanteeseen ja toipumiseen yksilöltä vaatii/ottaa. (Hedrenius & Johansson 2016, 38–39.) Kriisituen osa-alueita ovat: käytännön tuki, psykologinen tuki ja sosiaalinen tuki. Käytännöllisellä tuella tarkoitetaan avun tarjoamista akuutteihin ongelmiin ja tarpeisiin, jotta turvallisuuden ja vakauden tunne voi kasvaa siinä määrin, kuin se vallitsevissa olosuhteissa on mahdollista. Psykologisen tuen tehtävänä on helpottaa tilanteen ymmärtämistä tai positiivisten strategioiden herättelyä ja vahvistamista tilanteen

hallitsemiseksi. Kaikki, jotka ovat olleet osallisina järkyttävissä tapahtumissa, tarvitsevat sosiaalista tukea. Sosiaalisen tuen avulla edesautetaan merkityksellisyyden tunteen syntymistä ja vahvistetaan persoonaa. (Hedrenius & Johansson 2016, 39–40.) Kriisituen neljä osa-aluetta ovat tuki, seuranta, arviointi ja hoito. Englanniksi mallin nimi on screen and treat model. Kriisitukea annetaan järkyttävän tapahtuman akuuttivaiheessa ja myöhemmin seurannan avulla selvitetään sekä arvioidaan mahdolliset traumaperäiset vaivat ja ketkä tarvitsevat hoitoa mahdollisiin vaivoihin. (Hedrenius & Johansson 2016, 41–42.)

Sosiaalisesti merkittävistä psykologisista olosuhteista tai psykologisesti merkittävistä sosiaalisista olosuhteista puhuttaessa voidaan käyttää termiä psykososiaalinen. Psykososiaaliset toimet tai tuki ovat kohdennettuja toimenpiteitä yksilöiden ja/tai ryhmien auttamiseksi traumaattisten tapahtumien jälkeen tai, kun traumaattinen tapahtuma vaikuttaa paikalliseen yhteisöön. Psykososiaalisten toimenpiteiden tarkoituksena on elämäntilanteen normalisoiminen, verkostojen mobilisoiminen sekä henkisten-, päihde-, somaattisten- ja sosiaalisten ongelmien vähentäminen onnettomuuksissa, kriiseissä ja katastrofeissa. (Helsedirektoratet 2016.) Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälinen liike määrittelee termin psykososiaalinen seuraavasti: se kuvaa yksilön (hänen sisäisiä tunne- ja ajatusprosessejansa sekä tunteita ja reaktioita) ja hänen ympäristönsä, ihmissuhteiden, yhteisön ja/tai kulttuurin eli hänen sosiaalisen kontekstinsa välistä yhteyttä. Psykososiaalinen tuki taas määritellään toimiksi, jotka liittyvät yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen psykologisiin sekä sosiaalisiin tarpeisiin. (Council of delegates of the International Red Cross and Red Crescent Movement 2019.)

Defusing eli purkukokous on ryhmäprosessi, jossa asiaosaiset/auttajat purkavat kokemuksiaan psyykkisesti kuormittavasta tilanteesta. Kokous tapahtuu kahdeksan (8) tunnin sisällä tapahtuneesta. Ulkopuolisia asiantuntijoita ei tarvita. Purkukokouksen tarkoituksena on kokemusten ja mielikuvien normalisointi, sosiaalisen verkon vahvistaminen sekä rauhoittuminen ja lisäavun tarpeen kartoitus. Kokouksen vaiheita ovat johdanto, läpikäynti ja informaatio. (Lapin yliopisto 2021.)

Debriefing eli psykologinen jälkipuinti on järkyttävän tapahtuman jälkeinen, ulkopuolisen ammattilaisen vetämä ryhmäkeskustelu, jossa autetaan käsittelemään äkillisen kriisin aiheuttamia reaktioita. Tämä kokous järjestetään kolmen (3) vuorokauden sisällä tapahtuneesta. Tavoitteena on käsitellä psyykkisiä reaktioita ja normalisoida ne, kohdata todellisuus sekä helpottaa tapahtuman jälkeistä ahdistusta ja ennaltaehkäistä myöhempiä stressireaktioita. Kokouksen

tarkoituksena on myös tukemaan normaalin surutyön käynnistymistä, pyrkiä voittamaan tapahtuneen torjuminen sekä helpottamaan ryhmän keskinäisen sosiaalisen tuen käynnistymistä. (Lapin yliopisto 2021.)

3.3 Yhteiskunnan reaktiot ja kansalliset traumat

Kansallisen trauman aiheuttaa sellainen tapahtuma, joka uhkaa kansallista koskemattomuutta ja turvallisuutta. Esimerkki tällaisesta tapahtumasta on Norjan Utøyan saarella tehty terroriteko. Kansallisen trauman yhteinen nimittäjä on se, että trauman on aiheuttanut sellainen tapahtuma, jota aikaisemmin on pidetty mahdottomana ja yhtäkkiä mahdottomana pidetty tai aikaisemmin tuntematon tilanne onkin edessä. Vuoden 2004 Kaakkois-Aasian tsunamikatastrofi on esimerkki tällaisesta kansallisesta traumasta. Katastrofin uhriksi joutuivat tuhannet pohjoismaalaiset kaukana kotoaan. Myös median laaja huomio on toinen yhteinen nimittäjä kansalliselle traumalle. Vaikka itse ei olisikaan tapahtumapaikalla, voi uutisoinnin seuranta muuttaa henkilön maailmankuvaa. Poikkeusolojen vaikutuspiirissä ovat mm. myös sairaanhoitajat, poliisi, palomiehet, lääkärit ja psykologit. Katastrofi voi näyttää viranomaisten sekä hyvät että huonot puolet. Se mikä olisi normioissa epäeettistä tai salassa pidettävää voikin yhtäkkiä olla hyväksyttävää. (Hedrenius & Johansson 2016, 68–70.)

Suomessa tapahtuneita tai suomalaisia katastrofi- tai kriisitilanteita ovat mm. olleet Estonian uppoaminen 1994, Myyrmannin pommi-isku 2002, Konginkankaan linja-autoturma 2004, Kaakkois-Aasian tsunami 2004, Jokelan koulusurma 2007, Kauhajoen koulusurmat 2008 ja Kuopion koulusurma 2020. Osa haastattelemistamme vapaaehtoisista on ollut mukana joissakin edellä mainituista kriisitilanteista henkisen tuen antajina.

Lähdemateriaalia etsiessä vastaan tuli mielenkiintoinen artikkeli mielenterveyden riskitekijöiden kartoituksesta katastrofin jälkeen. Yhdysvalloissa välittömästi vuoden 2012 hurrikaani Sandyn jälkeen Punaisen ristin henkisen tuen vapaaehtoiset keräsivät ensimmäisen kolmen viikon ajan aineistoa eloonjääneiden ja selviytyneiden ilmoittamista mielenterveyden riskitiedoista. Seurantatietoja kerättiin kahdeksassa New Yorkin osavaltion alemmassa läänissä. Aineiston keräämisen apuna käytettiin PsySTART nimistä, näyttöön perustuvaa mielenterveys triagemittaria, eli mielenterveyden riskienarviointi raportointilomaketta. Henkisen tuen vapaaehtoiset kohtasivat hurrikaanista selvinneitä katastrofin tilannepaikoilla mukaan lukien

hätämajoituspaikoissa, ensiapuasemilla, liikkuvilla ruoanjakelupaikoilla ja tukikeskuksissa. Riskitiedot ilmoitettiin joka päivä johtokeskukseen. PsySTART-riskien seurantatietoja kerättiin 18 823 mielenterveyskontaktista ja yhteensä ilmoitettiin 17 979 riskitekijää. Kerätyt PsySTART-tiedot osoittavat, että tällaisen arviointimenetelmän käyttö auttaa tunnistamaan henkilöt, joilla on välitön ja pitkäaikainen psykologisen hoidon ja tuen tarve. Saatujen tietojen avulla pystytään myös kohdentamaan apu paremmin katastrofialueilla sekä oikeanlainen hoito ja tuki nopeammin paikalle. (Schreiber, ym. 2014.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa sitä, miten viranomaiset ja SPR:n vapaaehtoiset kokevat yhteistyön äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa ja mikä on vapaaehtoisten merkitys näissä tilanteissa ja miten yhteistyötä voitaisiin kehittää lisää. Tarkoituksena oli myös kartoittaa vapaaehtoisten kokemuksia yhteistyöstä viranomaisten kanssa.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada vastauksia tutkimustehtäviin teemahaastattelujen avulla. Tavoitteena oli myös saada SPR:n Oulun piirin käyttöön ajankohtaista ja validia tietoa yhteistyöstä, jota he voivat käyttää jatkossa henkisen tuen ryhmän toiminnan kehittämiseen ja suunnitteluun.

Tutkimustehtävät jaettiin kahteen eri ryhmään, viranomaisiin ja vapaaehtoisiin. Viranomaisille suunnattujen kysymysten tehtävänä oli saada vastaukset siihen, miten he kokevat yhteistyön SPR:n vapaaehtoisten kanssa äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa, mikä on vapaaehtoisten merkitys edellä mainituissa tilanteissa sekä miten yhteistyötä voisi kehittää lisää. Vapaaehtoisille suunnattujen kysymysten tarkoitus taas oli selvittää miten vapaaehtoiset ovat kokeneet yhteistyön viranomaisten kanssa ja miten yhteistyötä voisi heidän mielestään kehittää lisää?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Laadullisen tutkimuksen lähestymistapa on fenomenologia, jonka ihmiskäsityksessä keskeisiä käsitteitä tutkimuksen kannalta ovat kokemus, yhteisöllisyys ja merkitys. Fenomenologiassa tutkimuksen kohde on ihmisen suhde omaan elämistodellisuuteensa. Ihmisen maailmasuhteen perusmuoto on elämyksellisyys tai kokemuksellisuus ja tuota maailmasuhdetta tutkimalla ihmistä voidaan ymmärtää ja näin fenomenologisen tutkimuksen kohde voidaan tarkentaa kokemuksen tutkimukseksi. Kokemus taas muotoutuu merkitysten mukaan, koska yksilölle kaikki ilmiöt merkitsevät jotain ja merkitysten mukaan muotoutuu kokemus. Inhimillisten kokemusten merkitys muodostaa fenomenologisen tutkimuksen varsinaisen kohteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 39–40.)

5.1 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseen osallistui valittu joukko viranomaislähteitä: poliisi, rajavartiolaitos ja palo- ja pelastuslaitos. Lisäksi tutkimukseen haastateltiin SPR:n vapaaehtoistyöntekijöitä Oulun Piiristä ja muualta Suomesta. Haastateltavia oli lopulta yhteensä kymmenen (10), seitsemän (7) vapaaehtoista ja kolme (3) viranomaista.

Toimeksiantaja etsi haastateltavat niin vapaaehtoisista kuin viranomaisistakin, tämä oli yhteistyösopimuksessa määritelty toimeksiantajan tehtäväksi. Yhteystietojen tultua, lähetettiin haastateltaville saatekirje, suostumuslomake sekä haastattelukysymykset etukäteen tutustuttavaksi. SPR:n vapaaehtoiset ovat kaikki olleet SPR:n toiminnassa mukana yli 20 vuotta niin vapaaehtoisina kuin palkattuina työntekijöinäkin. Vapaaehtoiset ovat toimineet SPR:llä henkisen tuen ryhmien lisäksi myös laidasta laitaan erilaisissa tehtävissä esimerkiksi ensiapukouluttajina, ryhmänjohtajana, päivystys- ja kotimaanavun yhdyshenkilönä, Vapepan etsintäryhmän jäsenenä, osaston puheenjohtajana ja osa myös piirin hallituksessa. Haastateltavat olivat miehiä ja naisia.

Haastatellut viranomaiset olivat kaikki oululaisia, pitkän linjan ammattilaisia. Henkilöt olivat kaikki miehiä. Poliisin ja rajavartiolaitoksen edustajan haastatteluja varten tarvittiin tutkimusluvat. Pelastuslaitokselle tutkimuslupaa ei tarvittu. Kaikki edellä mainitut dokumentit paitsi tutkimusluvat ovat liitteinä tämän työn lopussa.

5.2 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin teemahaastattelun avulla korona-ajasta johtuen Teams-yhteyden kautta. Teemahaastatteluja ohjasi etukäteen valitut, molemmille ryhmille tehdyt, omat kysymysrungot, jotka ovat tämän opinnäytetyön liitteenä. Kysymyksiä tarkennettiin ja syvennettiin haastattelujen aikana. Haastattelut suoritettiin joko yksin tai yhdessä haastatteluaiakataulusta riippuen. Haastattelut litteroitiin sitä mukaa, kun haastattelut oli suoritettu ja litterointi jaettiin tasapuolisesti tutkijoiden kesken. Yhdeksi suurimmista haasteista muodostui viranomaisten haastattelu, koska sopivaa haastatteluaiakaa ei meinannut löytyä. Tämä osaltaan pitkitti haastatteluiden tekoa.

Teemahaastattelun eli puolistrukturoidun haastattelun rungon muodostavat keskeiset etukäteen valitut teemat ja niihin liittyvät tarkentavat kysymykset, joiden mukaan haastattelu etenee. Haastattelun edetessä voidaan kysymyksiä tarkentaa ja syventää, mikä on teemahaastattelun etu. Ihmisten tulkinnat asioista, heidän antamansa merkitykset asioille sekä se, miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa korostuvat teemahaastattelun metodologiassa. Teemahaastattelussa pyritään löytämään tutkimuksen tarkoituksen, ongelmanasettelun ja tutkimustehtävän mukaisia merkityksellisiä vastauksia. Tutkimuksen viitekehys eli tutkittavasta ilmiöstä jo etukäteen tiedossa olevat asiat muodostavat haastattelun teemat. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–88.)

Litterointi tarkoittaa toiminnan ja puheen purkamista kirjoitettuun muotoon ja on keskeinen osa laadullisen aineiston analyysiprosessia sekä aineiston haltuunottoa. Litterointi on aineiston analyysin ensimmäinen vaihe ja se antaa tutkijalle mahdollisuuden aineiston tutustumiseen läheisesti sekä mahdollistaa havaintojen ja tulkintojen tekemisen kerätystä aineistosta. Se, millä tarkkuudella puhe puretaan, on yksi keskeisimmistä kysymyksistä litteroinnissa. Tutkimuskysymykset eli millaisiin kysymyksiin vastauksia ollaan hakemassa sekä analyysimenetelmä vaikuttavat litteroinnin tarkkuuteen. Onko tutkijan kiinnostuksen kohteena erilaiset diskurssit, vuorovaikutuksen kulku vai asiasisältö? (Kallio 2022.) Litteraatio kuvaa mitä tilanteessa tapahtuu ja litteraation tuleekin vastata kysymykseen ”mitä sanotaan?”. Haastatteluaineistoista etsitään tietoa haastateltavien mielipiteistä, ymmärryksestä tietystä ilmiöstä ja näkökulmista, eli ollaan kiinnostuneita puheen sisällöstä. Tällöin keskeisintä litteroinnissa on se, mitä sanottavaa haastateltavalla asiasta on eikä puheen sisältämät tauot, takeltelut tai muut yksityiskohdat. Myös haastattelijan kysymykset litteroidaan, tällä tavalla tuodaan esille lähikonteksti, josta vastaus nousee. Sen avulla voidaan tarkastella haastattelijan kysymysten muotoilun vaikutus vastaukseen. Tutkimuksen laatu paranee, kun tällaiset seikat otetaan

huomioon. Litterointia käytetään aineiston järjestelyn ja luokittelun apuvälineenä. Litteroitua aineistoa käytetään tehtyjen päätelmien tukena laadullisen tutkimuksen tulosten raportoinnissa. Huolellisesti valitun aineisto-otteen avulla nähdään, miten aineistoa on tulkittu ja se tekee analyysistä läpinäkyvän ja antaa lukijalle mahdollisuuden tehdä omat päätelmänsä analyysistä, mikä puolestaan lisää tutkimuksen validiteettia. (Kallio 2022.)

Haastattelut suoritettiin Teams-yhteyden kautta ja haastattelujen kokonaiskesto oli 283 minuuttia ja 55 sekuntia. Yhden haastattelun keskimääräinen kesto oli 31 minuuttia ja 30 sekuntia ja keston vaihteluväli oli 16 min 2 s – 46 min 22 s. Yhden haastattelun litterointi vei aikaa noin kuudesta (6) kahdeksaan (8) tuntia. Litteroinnissa huomioitiin vain asiasisältö, äänenpainot, tauot ja takelut puheessa jätettiin pois. Litterointia helpottamaan on olemassa erilaisia litterointiohjelmia ja ohjelman käyttöä pohdittiin helpottamaan litterointia. Todettiin kuitenkin, että haastattelut saadaan litteroitua nopeammin ilman litterointiohjelmaa, koska uuden ohjelman opettelu olisi vaatinut paljon aikaa. Litteroitua materiaalia kertyi yhteensä Arial Narrow fontilla (koko 12), 1,5 rivivälillä ja 3 cm:n sisä- ja ulko- sekä 2,5 cm:n ylä- ja alamarginaalilla 90 sivua.

Oikeanlaisen teoratiedon löytäminen oli haastavaa, erityisesti kansainvälisten lähteiden kohdalla, jos hakuun liitettiin Punainen Risti. Vapaaehtoisuudesta ja kriiseistä materiaalia löytyi hyvin, mutta koska hakua haluttiin rajata koskemaan enemmän henkisen tuen vapaaehtoisuutta, vaihtoehdot vähenivät huomattavasti. Rajaamisella haluttiin estää aiheen leviäminen liian laajaksi. Teoratiedon etsimisen apuna käytettiin Oulun ammattikorkeakoulun kirjaston informaattikkoa ja jopa hänellä oli haastavaa löytää sopivaa materiaalia. Hakusanojen kääntämiseen käytettiin apuna YSO ja FinMeSH asiasana- ja ontologiapalveluja. Tiedon etsintään käytettiin mm. Oula-Finna, Medic, Terveysportti, Ebsco, Pubmed ja Elsevier tietokantoja, myös Google ja Google Scholar hakukoneita käytettiin aineiston etsinnässä.

5.3 Aineiston analyysi

Sisällön analyysissä käytettiin induktiivista sisällön analyysiä ja aineiston tulokset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällön analyysillä. Aineistolla kuvattiin tutkittavaa ilmiötä ja niinpä analyysin tarkoituksena oli tuottaa selkeä ja sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Aineisto järjestettiin selkeään ja tiiviiseen muotoon kadottamatta tutkimustietoa. Jotta aineistosta voitiin tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä se täytyi analysoida eli hajottaa osiin, käsitteellistää ja koota

uudestaan osiin loogiseksi kokonaisuudeksi. Kerättävä aineisto litteroitiin ennen aineiston analysointia. Koska aineiston analyysi tehtiin induktiivisen sisällönanalyysin mukaan, se jaettiin kolmeen vaiheeseen. Nämä vaiheet olivat aineiston redusointi (pelkistys), klusterointi (ryhmittely) ja abstrahointi (käsitteellistäminen). Aineiston analyysin keskeinen osa on analyysiyksikkö, joka määräytyy tutkimustehtävän ja aineiston laadun mukaan työn edetessä. (Tuomi & Sarajarvi 2018, 121–122.)

Litterointien jälkeen materiaali analysoitiin tutkijoiden toimesta itsenäisesti. Aineistoa lähestyttiin kahdesta eri näkökulmasta, aineisto analysoitiin haastattelukysymysten pohjalta ja tutkimuskysymysten kautta. Erilaisista näkökulmista huolimatta samat asiat nousivat esille molemmissa tapauksissa. Itsenäisten analysointien jälkeen tehtiin lopullinen, yhtenäinen analyysi.

Sisällönanalyysin eri vaiheiden kautta esille nousi neljä pääluokkaa, jotka ovat: tärkeä yhteistyökumppani, yhteiskunnallisesti tärkeä lisäresurssi viranomaisten rinnalla, monipuolinen yhteistoiminta ja toiminnasta tiedottaminen viranomaisille. Muodostetut pääluokat vastaavat tutkimukselle esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Pääluokat avataan tarkemmin kappaleessa kuusi (6) Tutkimustulokset.

2. Mikä on vapaaehtoisten merkitys edellä mainituissa tilanteissa?

PELKISTETTY ILMAISU	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
Vapaaehtoisten tarve on suuri heikentyneiden viranomaisresurssien vuoksi. Vapaaehtoisten tarve todella suuri, koska viranomaiset eivät kykene vastamaan kaikkiin tarpeisiin.	Tärkeä ja tarpeellinen resurssi viranomaisille.	Lisäresurssi viranomaisille.	Yhteiskunnallisesti tärkeä lisäresurssi viranomaisten rinnalla.
Tärkeä resurssi, kun viranomaisten voimavarat ei riitä. Viranomaisten apuna, tukena ja tärkeä lisä, kun viranomaisten omat resurssit eivät riitä.	Viranomaisten lisä apu ja tuki.		
Tärkeä osa yhteiskuntaa. Vapaaehtoisten merkitys siviilien tukena viranomaisille tärkeä.	Tuki siviileille ja viranomaisille.	Yhteiskunnallisesti tärkeä.	
Koen tarpeellisenä. Tulemme tarvitsemaan. Todella tarpeellisenä x 2	Vapaaehtoiset todella tarpeellisia	Vapaaehtoisten merkitys suuri.	
Vapaaehtoisten toiminta tärkeää. Vapaaehtoiset ovat tärkeä pohja viranomaistoiminnalle arjesta poikkeaviin tilanteisiin.	Vapaaehtoistoiminta tärkeää.		

KUVIO 1. Esimerkki induktiivisesta sisällönanalyysistä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä kappaleessa käsitellään tutkimustuloksia, joiden lähtökohtana olivat kolme (3) tutkimuskysymystä viranomaisille ja kaksi (2) vapaaehtoisille. Viranomaisille tehdyillä haastatteluilla haluttiin saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin: Miten viranomaiset kokevat yhteistyön SPR:n vapaaehtoisten kanssa äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa? Mikä on vapaaehtoisten merkitys edellä mainituissa tilanteissa? Miten yhteistyötä voisi kehittää lisää? Vapaaehtoisten kohdalla haettiin vastauksia siihen, miten he ovat kokeneet yhteistyön viranomaisten kanssa ja miten heidän mielestään yhteistyötä voitaisiin kehittää.

6.1 Tärkeä yhteistyökumppani

Analysoinnin aikana alaluokista nousi esille se, että kaikki haastatellut viranomaiset pitivät vapaaehtoisten käyttöä äkillistä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa tärkeänä ja tarpeellisena.

Ehdottomasti tärkeä resurssi meille tilanteisiin, missä viranomaisten omat voimavarat ei riitä.

Siis sehän on meille ensiarvosen tärkeä, tärkeä yhteistyökumppani ja tuota ilman, ilman sitä ei tultas toimeen.

Vapaaehtoisia pidettiin tärkeänä viranomaisten tukena ja apuna, lisäresurssina viranomaisille sekä ammattitaitoisena ja motivoituneena porukkana. Viranomaisten mukaan vapaaehtoisuus näkyi haluna tehdä ja vapaaehtoiset ovat innokkaana mukana tehtävissä.

Pääsääntöisesti ovat kyllä todella ammattitaitosta porukkaa.

Heillä on yleensä motivaatiotaso siihen tehtävän hoitamiseen.

Vapaaehtoisuus näkyy nimenomaan sitten siinä, että ne, jotka tulee, niin ne kans, ne haluaa tehdä.

Vapaaehtoiset puolestaan kokivat yhteistyön viranomaisten kanssa pääsääntöisesti hyvänä ja asiallisena. Alaluokista nousi esille oppikirjamainen yhteistyö, poliisin sekä muiden viranomaisten apu ja tuki monipuolista, palo- ja pelastustoimen kanssa sujuva yhteistyö, selkeät roolijaot sekä toimiva yhteistyö poliisin ja pelastusviranomaisten kanssa.

Nimenomaan sen poliisin ja pelastuksen kans enemmänkin niinku se on todella hyvää ja oppikirjamaista sen toiminta.

Yhteistyö poliisien ja muitten viranomaisten kanssa on hyvää, se on hyvin monipuolista se apu ja tukikin mitä siihen vapaaehtoisten toimintaan heiltä saadaan.

Meidän alueella se on poliisin kans niin joustavaa kuin ikinä olla voi.

No, se oli silloin ihan tosi sujuvaa ja mutkatonta tietenki, mutta se jatku ihan näihin päiviin asti sen pelastuslaitoksen kanssa.

Alaluokista nousi esille myös vaihtelevat kokemukset yhteistyöstä terveydenhuollon ammattilaisten sekä palolaitoksen ja rajavartioston kanssa. Edellä mainittuun löytyy selkeä syy, jota avataan pohdintaosiossa tarkemmin.

Meillä tk:n kanssa on ollut kyllä ihan tosi hyvä yhteistyö, että siinä ei oo ollu mitään ongelmaa.

Terveysviranomaisten kanssa on sitten vielä ainakin meillä päin, täytyy sanoa, että hyvinkin hankalaa tää toiminta, että on tullu semmosia ristiriitoja aina välillä kun eivät oikein ymmärrä mikä meidän rooli on täällä, vaikka sitä on koulutettu heille.

Merivartiosto on tällä alueella yleensä se tuota ja myös heidän kanssa on ollu yhteistyötä ja on yhteistyö toiminut hyvin rajaviranomaistenkin kans.

Rajavartiolaitos, ei yhtään mitään yhteyenottoa.

6.2 Yhteiskunnallisesti tärkeä lisäresurssi viranomaisten rinnalla

Tutkimuksesta kävi ilmi, että viranomaiset pitävät SPR:n vapaaehtoisia tärkeänä lisänä, kun heidän omat resurssinsa eivät riitä. Vapaaehtoisia pidetään tärkeänä osana yhteiskuntaa ja he ovat todella tarpeellinen apu sekä siviileille, että viranomaisille. Kaiken kaikkiaan vapaaehtoistoimintaa pidetään tärkeänä.

Ovat erittäin tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa.

Erittäin tärkeä osa kyllä ja yleensä he tulevat sitten nimenommaan näihin siviilejä varten tai ne, jotka ovat siinä kriisin keskellä eli muita kuin näitä sitten turvallisuuden henkilöitä varten ja se on mielestäni äärimmäisen tärkeä, että saahaan sitten nämä turvallisuuden ammattihenkilöt irti niistä tilanteista ja voijaan heidän työpanos sitten keskittää itse siihen kriisitilanteen hoitamiseen, joten koen kyllä, että heillä on erittäin tärkeä merkitys näissä.

6.3 Monipuolinen yhteistoiminta

Alaluokkien kautta, viranomaisten vastauksia tutkimalla, saatiin selville, että he toivoisivat lisää yhteisiä koulutuksia, tapahtumia ja harjoituksia erikokoisilla ryhmillä. Kaikkien ei tarvitse olla suurharjoituksia, vaan osan voisi toteuttaa pienemmällä mittakaavalla. Esille nousi myös toive päästä ”naamatutuksi”, koska yhteistyö tuttujen ihmisten kesken koettiin luontevammaksi.

Kyllähän sen on tietenkin se yhteydenpito, harjottelu, yhteinen näky mitä tehdään ja se, että tunnetaan toisemme.

Nimenomaan pienemmällä mittakaavalla tapahtuva tuo yhteistoiminta, yhteisharjoittelu kautta vastaavia tämmösiä näin mitä vois tehdä.

Nähdään ja tunnetaan toisemme, yhteistyö helpottuu.

Yhteiset harjoitukset ja yhteistyö, eli nähdään toisia useasti ja tunnetaan toisemme, joitten kautta sitte se yhteistyö myöskin helepottuu huomattavasti, ku on semmosia kö niinsanotusti naamatuttuja.

Alaluokista nousi yhteistyön haasteiksi yhteisen ajan löytäminen erilaisiin tapahtumiin, vapaaehtoisten puute ja uusien saaminen mukaan, motivaation lasku pitkäkestoisessa tilanteessa ja rahoitus.

Haasteena on se, että mistä saahan aikaa ja väki siihen riittämään.

Suurimpia haasteita varmastikkin on mitä tulee mieleen, niin meillä on todella laaja tämä meidän tehtäväkenttä, niin semmonen ajan löytäminen yhteisten niinkö niille harjoituksille ja kaikille tämmösille näin.

Vapaaehtoisten puolelta esille nousivat pitkälti samat asiat kuin viranomaisiltakin. Yhteisiä palavereja, infotilaisuuksia, harjoituksia ja koulutuksia ehdotettiin pidettäväksi enemmän. Tätä toivottiin myös siksi, että SPR:n vapaaehtoisten henkisen tuen ryhmät tulisivat tunnetummiksi viranomaisten piirissä. Myös pienemmän mittakaavan harjoitukset nousivat esille vapaaehtoistenkin kommentteista.

Tietenkin se, että ois semmosia yhteisiä harjoituksia ja semmosia yhteisiä tilaisuuksia.

Semmosta yhteistyötä ja koulutusta enemmän niitten ihmisten kans ja et tota tiedot menis kaikille niille kenelle se kuuluu niin perille tästä meidän toiminnasta.

Tämmösellä pienellä paikkakunnallakin vois olla ihan samalla lailla, ois näitä yhteisiä harjoituksia.

6.4 Toiminnasta tiedottaminen viranomaisille

Vapaaehtoiset kokivat, että viranomaiset eivät tiedä tarpeeksi henkisen tuen ryhmistä. Alaluokkien perusteella vapaaehtoisten mielestä viranomaisten tietoisuus henkisen tuen ryhmistä vaihtelee alueittain. Tämä näkyy siten, että useasti Punainen Risti tarjoaa apuaan viranomaisille eikä toisin päin. Vapaaehtoiset toivovat SPR:n piiritoimistojen ja muiden ylempien tahojen tiedottavan enemmän SPR:n vapaaehtoisista viranomaisille, mutta he olisivat myös valmiita itse esittelemään toimintaansa eri viranomaistahoille.

Monesti menee niin, että Punainen Risti ottaa yhteyttä ja tarjoaa apua.

Kunnissa on kriisiryhmiä eri lailla ja tietoisuus siitä, että Punaisen Ristin vapaaehtoiset ovat käytettävissä.

Tiedotus, ketä on Punasen Ristin vapaaehtoiset, mihin ne on, siis nythän Poliisi tietää tasan tarkkaan Vapaaehtosen pelastuspalvelun.

Piiritoimistolle panna tietoa, että nyt rajalle äkkiä tietua, että meillä on tämmönen henkisen tuen ryhmä.

Yks asia tietenki, että jalkautuu ja lähtee kertomaan omasta työstään tai siitä, jos ajatellaan henkisen tuen Lyhty-ryhmästä, niin vois lähteä, kysyä eri viranomaisilta saahaanko tulla sinne ja kertomaan, että mitä.

Vapaaehtoisten mielestä viranomaisilla ei ole tarkkaa tietoa hälytyspolusta eli siitä, miten henkisen tuen ryhmä saadaan hälytettyä paikalle. Tähän toivotaan muutosta. Tuloksista nousi esiin myös se, että vapaaehtoiset kokevat molemmin puolista kunnioitusta löytyvän ja tämän toivotaan jatkuvan tulevaisuudessakin.

Aikasemmin, kun ei ollu niin tarkkaa määritelmää siitä, että minkälaista polkua se hälytys meille tulee, kun nykyään se kuuluisi aina tulla sieltä sosiaaliviranomaisten kautta, niin siinä on haasteita just sieltä terveys- ja sosiaaliviranomaisten kautta, niin siel on sitä tietoo vielä aika vähän.

Valmiuteen hälyttämistä vois käyttää vieläkin enemmän, että se tulis vähä aikasemmin se hälytysvalmiuteen heti kun alkaa vähänkään näyttää siltä, että vois tarvita vähän enemmän väkkee, vähän enemmän autopartioita tai muuta väkeä ja tuota sitten, sitten me saahaan niinku vaikka keskellä yötä ne joukot liikkeelle, jos on saatu vaikka ilta kuueltä se valmiushälytys.

Kaikista tärkeintä olisi, että löydettäisiin yhteinen sävel ja kunnioitettaisiin vapaaehtoista samalla tavalla kuin ammattilaista.

7 POHDINTA

Maailma muuttuu koko ajan ja elämme epävarmoja aikoja. Näyttää siltä, että henkisen tuen tarve tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Päivittäin saamme lukea eri tiedotusvälineistä ilmaston muutoksesta ja sen aiheuttamista ääri-ilmiöistä, sodista ja sodan uhasta, pakolaisista, pandemioista, listaa voisi jatkaa loputtomiin. Henkisen tuen vapaaehtoisia ja heidän työpanostaan tullaan tarvitsemaan varmasti jatkossakin.

Opinnäytetyöntekijöille tästä työstä on hyötyä siten että, tulevina sairaanhoitajina meitä kiinnostaa myös potilaiden henkinen hyvinvointi, koska sillä on suuri vaikutus myös potilaiden somatiikkaan ja traumaista toipumiseen. Lähdemateriaaleihin perehtyessä saimme lisää tietoa henkisen tuen antamisesta ja kuinka kohdata kriisin uhri. Molemmat tiedot ja taidot ovat erityisen tärkeitä sairaanhoitajan työssä. Työn avulla saimme tietoa myös siitä, miten Suomessa viranomaisten ja vapaaehtoisten yhteistyö toimii kentällä. Olemme myös kiinnostuneita SPR:N humanitäärisestä sekä kriisi- ja katastrofityöstä tulevaisuudessa. Toimeksiantajan eli SPR:n Oulun piirin hyöty tulee ilmi seuraavassa:

Toivoisimme kvalitatiivista opinnäytetyötä, jossa haastateltaisiin sekä viranomaisia, että vapaaehtoisia tai työntekijöitä. Näin saataisiin valtakunnallisesti merkittävä aihe yksiin kansiin ja siitä olisi hyötyä kaikin puolin. (Kynkäänniemi 2019).

7.1 Tulosten tarkastelua

Tutkimuksella haluttiin vastauksia siihen, miten viranomaiset kokevat yhteistyön henkisen tuen vapaaehtoisten kanssa, mikä on vapaaehtoisten merkitys viranomaisille ja miten heidän mielestään yhteistyötä voisi kehittää lisää. Samalla selvitettiin, miten vapaaehtoiset kokevat yhteistyön viranomaisten kanssa ja miten heidän mielestään yhteistyötä voidaan kehittää. Tutkimuksesta saamamme tulokset ovat samoilla linjoilla SPEK:n Vapaaehtoisten ja viranomaisten yhteistyö tutkimuksen ja Oikeusministeriön Vapaa! – Fri! hankkeen kanssa liittyen yhteistyön kehittämiseen ja vapaaehtoisten merkitykseen yhteiskunnalle.

Suomen Pelastusalan keskusjärjestö (SPEK) on tehnyt vuonna 2020 tutkimuksen vapaaehtoisten ja viranomaisten yhteistyöstä. Tutkimuksella selvitettiin viranomaisten ja pelastuspalvelun kolmannen sektorin kanssa, miten yhteistyötä tulisi osapuolten mielestä kehittää yhteistyön koordinaation ja johtamisen osalta. Tutkimukseen osallistuivat viranomaiset pelastuslaitoksesta, poliisista, rajavartiolaitoksesta, kunnista ja kuntayhtymistä sekä sosiaali- ja terveydenhuollosta eli ne viranomaiset, jotka tekevät pelastus- ja turvallisuustyötä yhdessä järjestöjen ja palokuntien kanssa. Pelastuspalvelujärjestöistä tutkimuksessa oli mukana SPR, Suomen Lentopelastusseura, Suomen Meripelastusseura, Pelastuskoiraliitto, Palvelukoiraliitto ja Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK. Tehtävät, joita tutkimuksessa tarkasteltiin ja joihin vapaaehtoiset osallistuvat ovat ensiaputehtävät, henkisen ja aineellisen tuen antaminen hädänalaisille, etsintä- ja pelastustehtävät, sammutustehtävät sekä ensiaputehtävät. Tutkimuksen lopputulema lyhyesti sanottuna on se, että viranomaiset ja vapaaehtoiset kokivat, että yhteistyö toimii toisilla osa-alueilla paremmin kuin toisilla ja että yhteistyön kehittämistä täytyy jatkaa. (Eskelinen & Nikkanen 2020.)

Oikeusministeriöllä on käynnissä Vapaa! – Fri! -hanke, jonka tavoitteena on vakiinnuttaa vapaaehtoistoiminnan asemaa ikääntyvässä yhteiskunnassa. Hanke liittyy sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimaan ikäohjelmaan 2030 ja tukee oikeusministeriön koordinoimaa demokratiaohjelmaa 2025. Hankkeen aikataulu on 16.2. - 31.12.2022. Hankkeen tehtävänä on vapaaehtoistyön tietopohjan selvittäminen ja ratkaisujen ja mallien kehittäminen, joilla tukea vapaaehtoistyötä sekä lisätä sen houkuttelevuutta. Hankkeen tehtävänä on myös yhteistyössä sidosryhmien kanssa kehittää sekä ottaa käyttöön malleja ja ratkaisuja, joilla rohkaistaan ja motivoidaan ikäihmisiä osallistumaan vapaaehtoistyöhön ja sitoutetaan myös nuorempia ikäryhmiä mukaan toimintaan. Hankkeen lähtökohtana on mm. se, että Suomessa vapaaehtoistoiminta on laajaa, ja hyvinvoinnin lähteenä vapaaehtoistyö tunnustetaan yleisesti ja tulevaisuudessa vapaaehtoistyön merkitys tulisi tutkijoiden arvion mukaan kasvamaan entisestään. (Oikeusministeriö 2021.)

7.1.1 Tärkeä yhteistyökumppani

Pääsääntöisesti viranomaiset ovat hyvin tyytyväisiä yhteistyöhön vapaaehtoisten kanssa ja viranomaiset kokevat vapaaehtoiset hyvin motivoituneiksi, sitoutuneiksi ja ammattimaiseksi porukaksi. Vapaaehtoisten motivaatiossa mainittiin kuitenkin tapahtuvan notkahduksia

pitkäkestoissa tilanteissa mahdollisesti kylmyydestä, nälästä ja tilanteen yksitoikkoisuudesta johtuen. Henkisen tuen ryhmäläisten kanssa kukaan haastatelluista ei omien sanojensa mukaan ole ollut tekemisissä. Ainakaan he eivät olleet tietoisia asiasta. VPK, meripelastusseurat ja VaPePa kadonneiden etsinnöistä olivat haastateltaville tunnetummat yhteistyötahot kuin Lyhty-ryhmä.

SPEK:n tutkimustuloksista käy myös ilmi, että viranomaiset ovat tyytyväisiä pelastuspalvelun kolmannen sektorin tukeen. Tutkimuksen yhteenvedossa mainitaan vapaaehtoisten olevan hyvin käytettävissä etenkin viikonloppu- ja ilta-aikaan sekä monet vapaaehtoiset ovat valmiita lähtemään auttamistehtäviin lähimaakuntiin. (Eskelinen & Nikkanen 2020, 138.) Myös tähän tutkimukseen haastatellut vapaaehtoiset ovat olleet auttamistehtävissä oman alueensa ulkopuolella, mikä tukee SPEK:n tutkimuksen tuloksia.

Vapaaehtoisten mielestä yhteistyö viranomaisten kanssa on yleisesti ottaen todella hyvää ja asiallista. Lähinnä haasteita on yhteistyössä terveysviranomaisten kanssa. Yhteistyön toimivuuteen vaikuttaa kaikilta osin paikkakuntakohtaiset erot. Yhteistyö poliisin kanssa nousee tutkimuksessa erityisesti esille, koska kaikki haastatellut vapaaehtoiset kokevat poliisin olevan aktiivinen ja joustava yhteistyökumppani. Vapaaehtoiset kokevat poliisin olevan apuna ja tukena myös heille tehtävien aikana ja niiden jälkeen. Yhteistyöstä palo- ja pelastuslaitoksen kanssa vapaaehtoisilla on asuinalueesta riippuen erilaiset kokemukset, joko yhteistyö on ollut hyvää tai sitä ei ole ollut ollenkaan.

7.1.2 Yhteiskunnallisesti tärkeä lisäresurssi viranomaisten rinnalla

Haastattelujen perusteella vapaaehtoisten merkitys viranomaisille on suuri ja heidän apunsa tärkeä, varsinkin siinä vaiheessa, kun viranomaisten omat resurssit eivät riitä. Viranomaisten mielestä vapaaehtoiset ovat tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa ja tärkeä lisä viranomaisten apuna siviilien tukena.

Kaikki yhteiskunnan tahot ja tasot kuuluvat suomalaiseen kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalliin. Kokonaisturvallisuuden verkoston muodostavat yhdessä niin valtionhallinto, viranomaiset, elinkeinoelämä, maakunnat, kunnat, yliopistot ja tutkimuslaitokset kuin järjestöt, yhteisöt ja yksilöt. Kaikki edellä mainitut tahot ovat turvallisuustoimijoita. Järjestöjen rooli on tuottaa palveluja, ylläpitää valmiustoimintaan liittyvää erityisosaamista sekä koordinoida vapaaehtoisten

osallistumista viranomaisia ylläpitävään toimintaan. Järjestöjen, hallinnonalojen ja viranomaisten yhteistyön edistäminen on vapaaehtoistyön yhteensovittamista. Tämä tarkoittaa järjestöjen roolin huomioimista varautumisessa, yhteisiä sopimuksia sekä koulutus- ja harjoitustoimintaa. Järjestötoiminnan mahdollisuuksia ja joustavuutta voidaan hyödyntää kattamaan viranomaisten vastuualueiden väliin jäävät tehtävät. Viranomaiset mainitsevat vapaaehtoisten merkityksen tärkeäksi, kun heidän omat resurssinsa eivät riitä. Halutessaan tukea vapaaehtoisilta viranomaisten on hyvä kartoittaa valmiiksi millaista apua he tarvitsevat vapaaehtoisilta ja ilmoittaa siitä vapaaehtoiselle sektorille, jotta vapaaehtoiset voivat vastata viranomaisten tarpeisiin. (Lindgren ym. 2016, 47; Turvallisuuskomitea 2022.)

7.1.3 Monipuolinen yhteistoiminta

Yhdeksi tärkeimmistä kehittämisen kohteista viranomaiset nostivat monipuolisen yhteistoiminnan. Tähän toimintaan lukeutuvat yhteisharjoitukset, monipuolinen yhteistyö, koulutus sekä yhteistyöpalaverit. Yhteistoimintaa pidetään myös tärkeänä siksi, että sen kautta vapaaehtoiset ja viranomaiset tutustuvat keskenään paremmin. Esille nousi myös henkisen tuen koulutus ja ensiapukoulutus SPR:ltä viranomaisille. Yhteistyön haasteiksi viranomaiset kokivat vapaaehtoisten rahoituksen, ajan löytymisen yhteisille harjoituksille ja uusien vapaaehtoisten mukaan saannin.

Vapaaehtoiset olivat pitkälti samoilla linjoilla viranomaisten kanssa. Heidänkin haastatteluistaan nousi esille yhteisten tapaamisten, harjoitusten ja koulutusten järjestäminen. Myös he halusivat tutustua yhteistyötä tekevien viranomaisten kanssa paremmin. Omaan ideanaan esille nousee vapaaehtoisten puolelta aikaisempi valmiushälytys. Vapaaehtoiset on helpompi saada liikkeelle, jos valmiushälytys tulee ajoissa.

Tämän tutkimuksen tulokset vahvistavat SPEK:n tutkimuksen tuloksia siitä, että viranomaiset ja vapaaehtoiset kokevat yhteiset säännölliset tapaamiset tarpeellisiksi, koska niissä toimijat tulevat keskenään tutuiksi sekä kaikkien näkökulmat tulevat kuulluiksi. Samoin yhteistyön kehittäminen mainitaan Spekin tutkimuksessa tarpeelliseksi etenkin harjoittelun ja kouluttautumisen osa-alueilla. Samoin yhteistyötä tulisi lisätä myös muilla yhteistyön osa-alueilla, kuten työn suunnittelussa ja kouluttautumisessa. Yhteisen käytännön harjoittelun kautta vapaaehtoiset tietävät paremmin oman roolinsa viranomaisten johtamina ja mitä viranomaiset heiltä odottavat. SPEK:n tekemässä tutkimuksessa korostui myös ennakkohälytysten merkitys, jotta vapaaehtoiset ehtisivät varautua

mahdollisille tehtäville. (Eskelinen & Nikkanen 2020, 29,138–140.) Eri toimijoiden on hyvä tuntee toistensa menetelmät, stuktuurit, ohjeet ja perustoimintatavat. Niiden tunteminen tekee yhteistyöstä tehokkaampaa tulevaisuuden toimintavalmiuksia ajatellen. (Red Cross Eu office 2020,35.)

Tutkimuksen molemmat osapuolet kokivat yhteistoiminnan tärkeäksi, ja tämä nousikin yhdeksi tärkeimmistä yhteistyön kehittämismenetelmistä. Haastatellut eivät kaivanneet niinkään suuria yhteisharjoituksia, toki nekin koettiin hyviksi, mutta enemmän kaivattiin pienempiä paikallisia tapaamisia ja harjoituksia, koska sillä tavoin paikalliset viranomaiset ja SPR:n vapaaehtoiset tulevat tutummiksi keskenään. Näiden harjoitusten kautta molempien toimintatavat ja menetelmät tulevat myös tutummiksi ja helpottavat yhteistyötä tositalanteissa. Tämä on linjassa myös Red Cross Eu officen ajatusten kanssa.

7.1.4 Toiminnasta tiedottaminen viranomaisille

Vapaaehtoiset toivoivat myös, että viranomaisille tiedotettaisiin toiminnasta entistä paremmin, erityisesti Lyhty-ryhmä nousi esille. Tiedotusta toivottiin Punaisen Ristin toimihenkilöiltä viranomaisten suuntaan, mutta myös vapaaehtoiset itse voisivat kertoa toiminnastaan viranomaisille. Vapaaehtoiset selkeästi haluavat saattaa henkisen tuen ryhmät ja niiden toiminnan paremmin viranomaisten tietoon.

Viranomaisten haastatteluista jäi sellainen kuva, ettei henkisen tuen ryhmän toimintaa tai olemassaoloa vielä tunneta kunnolla tai ollenkaan, eikä näin ollen osata hyödyntää ryhmän apua siinä määrin kuin sitä voisi. SPEK:n tutkimuksessakin mainitaan, että järjestöjen olisi hyvä itse aktiivisesti tarjota apuaan viranomaisille sekä antaa tietoa toiminnoistaan, joissa voisivat auttaa viranomaisia, mutta myös viranomaisten tulisi olla tietoisia oman vastuualueensa vapaaehtoisten auttamistoiminnoista sekä pyytää apua järjestöiltä. Tutkimuksessa mainitaan myös SPR:n henkisen tuen vapaaehtoisten avun kriisin kohdanneille kansalaisille olevan alihyödynnetty toimintamuoto ja sen käyttö tulisi saada järjestelmälliseksi. (Eskelinen & Nikkanen 2020, 31–32.)

Mielestämme SPR:n olisi hyvä suunnitella kampanja henkisen tuen ryhmien toiminnan näkyvämmäksi tekemisen puolesta. Lyhty-ryhmän toiminnasta voisi tehdä esitteen, videon tai muun vastaavan. Vapaaehtoiset itse voisivat käydä esittelemässä omaa toimintaansa eri viranomaisille ja siihen tuntui vapaaehtoisten keskuudessa olevan halukkuutta. SPR:n piiritoimistot

voisivat lähestyä viranomaisia ja kertoa, että meillä on tällaisia henkisen tuen vapaaehtoisia, jotka voisivat tulla esittelemään toimintaansa. Henkisen tuen vapaaehtoisten toimintaa olisi hyvä esitellä myös siviileille, jotta hekin tietäisivät tällaisten ryhmien olemassaolosta ja kenties hakeutuisivat itse vapaaehtoisiksi. Vapaaehtoiset ovat parhaita oman työnsä esittelijöitä. Osa haastatelluista koki Lyhty-ryhmän toimintavalmiuteen hälyttämisen monimutkaiseksi ja hieman kankeaksi. Paikkakunnasta riippuen henkisen tuen ryhmät saavat hälytyksen eritavoin ja tässä olisi yksi kehityksen kohde yhtenäistää hälytysjärjestelmä samanlaiseksi valtakunnallisesti.

7.2 Luotettavuus

Tutkimusta pidetään luotettavana ja eettisenä, koska viranomaiset, joita haastateltiin, olivat haastatteluhetkellä virantoimituksessa ja edustivat omaa virastoaan vaikkakin kertoivat kokemuksistaan omin sanoin. Luotettavuutta ja eettisyyttä arvioitiin koko tutkimuksen tekemisen ajan.

Tutkimuksen luotettavuutta on arvioitava, koska kaikessa toiminnassa on pyrittävä välttämään virheitä. Laadulliseen tutkimukseen kuuluu useista erilaisia perinteitä, ei vain yhtä. On ilmeistä, että luotettavuuteen liittyvistä kysymyksistä löytyy erilaisia käsityksiä. Tämä voi osaltaan selittää sen, miksi laadullisen tutkimuksen luotettavuustarkastelut ovat useasti erilaisia ja painottavat eri asioista. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 158.)

Koska laadullisen tutkimuksen luotettavaan arviointiin ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita, luotettavuuden arvioinnin apuna käytettiin kirjasta Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, seuraavaa listaa: tutkimuksen kohde ja tarkoitus, omat sitoumukseti tutkijana, aineiston keruu, tutkimuksen tiedonantajat, tutkija-tiedonantaja-suhde, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi ja tutkimuksen raportointi.

Tutkimuksen kohde ja tarkoitus oli Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoisten merkitys viranomaisten tukena. Aihe oli SPR:n tilaama ja heillä on tarvetta tälle tutkimukselle. Tutkimus on tärkeä, koska se antaa hyvän kuvan yhteistyön nykytilasta sekä vapaaehtoisten, että viranomaisten suunnalta. Tutkimusta aloittaessa oletettiin SPR:n Lyhty-ryhmän olevan tunnetumpi viranomaisten keskuudessa. Tutkimuksen edetessä saatiin ensiarvoisen tärkeää tietoa yhteistyöstä, sen vaikutuksista asianosaisiin, sekä siitä, miten yhteistyötä haluttaisiin kehitettävän.

Aineisto kerättiin yksilöhaastatteluina sekä vapaaehtoisilta, että viranomaisilta. Haastattelut suoritettiin Teams- haastatteluina siten, että paikalla olivat joko molemmat tutkimuksen tekijät tai toinen. Molemmille ryhmille oli omat kysymykset, joita täydennettiin lisäkysymyksillä. Haastattelukysymykset hyväksyttiin ohjaavilla opettajilla ja työn toimeksiantajalla ennen haastatteluiden aloittamista. Koehaastattelua emme pitäneet, koska haastattelukysymykset testattiin jo aikaisemmin laadullisen tutkimuksen- tehtävässä.

Tutkimuksen tiedonantajia olivat haastateltavat vapaaehtoiset ja viranomaiset, jotka saatiin SPR:n kautta. Toimeksiantaja hankki vapaaehtoisista sellaiset henkilöt, joilla on pitkä kokemus SRP:n toiminnasta. Myös viranomaiset oli valittu SRP:n toimesta. Haastateltavia oli yhteensä kymmenen (10), seitsemän (7) vapaaehtoista ja kolme (3) viranomaista. Melkein kaikki haastateltavat olivat Oulun seudulta. SPR:ltä saatiin haastateltavien yhteistiedot ja heitä lähestyttiin sähköpostitse ja puhelimitse ennen varsinaista haastattelua. Sähköpostissa oli liitteenä suostumuslomake haastatteluun, haastattelukysymykset sekä saatekirje, jossa kerroimme tutkimuksestamme ja sen tavoitteista.

Tutkijoilla oli haastateltaviin mutkattomat välit koko prosessin ajan. Tutkimustuloksia ei annettu kenellekään luettavaksi analysoinnin jälkeen, koska tämän katsottiin vaikuttavan lopulliseen tulokseen. Näin ollen kukaan ei myöskään tiedä lopputulosta ennen kuin tämä tutkimus julkaistaan. Se lisää luotettavuutta.

Tutkimus aloitettiin tammikuussa 2021 ja saatetaan päätökseen kevään 2022 aikana. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällön analyysillä ja aineiston tulokset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällön analyysillä. Kerättävä aineisto litteroitiin ennen aineiston analysointia. Tämän jälkeen aineisto redusoitiin (pelkistettiin), klusteroitiin (ryhmiteltiin) ja abstrahoitettiin (käsitteellistettiin).

Tutkimuksen raporttia kirjoitettiin tutkimuksen edetessä. Aineisto analysoitiin molempien tutkijoiden toimesta. Toinen analysoi aineistoin tutkimuskysymysten perusteella ja toinen haastattelukysymysten perusteella. Tästä metodista huolimatta tutkimustulokset olivat samanlaiset, joten voidaan päätellä, että aineistosta on löytynyt olennainen ja tärkein tieto. Analysoinnin jälkeen tutkimustulokset kirjattiin ylös molempien läsnä ollessa.

Tässä raportissa kaikki yllä mainitut asiat tulevat ilmi selkeästi ja näin ollen pidämme tutkimustamme laadukkaana ja luotettavana kaikilta osin. Luotettavuuden kannalta on tärkeää, että

tutkimustulokset vastaavat todellista tilannetta. Toisen tutkijan tutkiessa aihetta, hänen tulisi saada käytännössä sama tulos. Tällöin voimme puhua luotettavasta tutkimuksesta. (Topscriptie, 2022).

7.3 Eettisyys

Eettisyyden tarkasteleminen alkaa jo tutkimuksen aiheen valinnasta, koska siihen liittyy tutkimuksen merkityksellisyyden ja hyötynäkökohtien pohtiminen. Aihetta valitessa joudutaan miettimään, kenen hyödyksi ja ehdoilla tutkimus tehdään. Silloin kun tutkitaan ihmistä, eettiset näkökohdat tulee ottaa huomioon erityisen tarkasti.

Tutkittavat osallistuvat tutkimukseen vapaaehtoisesti, tutkittaville annetaan avoimesti ja riittävästi tietoa tutkimuksen tarkoituksesta ja toteuttamistavasta, tutkimuksen aikana saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja siten, että niillä ei aiheuteta tutkittaville haittaa, kerätty aineisto hävitetään asianmukaisesti tutkimuksen päätyttyä.

Tutkijan tulee kuvata tutkimusprosessi ja sen tuottama tulos tarkasti ja rehellisesti tutkimusraporttia kirjoitettaessa. Tutkijan eettinen vastuu tutkimustulosten soveltamisesta nostetaan esiin eettisiä näkökohtia tarkasteltaessa. Tutkijalla on oltava tiedon tuottamisen vapaus, mutta tutkijan on myös tuotava tulosten soveltamisen eettisyyteen liittyvät epäilyt tiedeyhteisön piiriin avoimeen keskusteluun. Tämä merkitsee sitä, että tällöin tutkija ei enää ole vastuussa mahdollisesta myöhemmin tapahtuvasta tutkimustulosten epäeettisestä soveltamisesta.

Aina tutkimusta tehdessä asiaan liittyy eettisiä kysymyksiä. Täysin kattavia eettisiä ohjeita on mahdotonta antaa, koska tutkimuksen aihe ja toteuttamistapa määrittelevät, mitä eettisiä ongelmakohtia on otettava huomioon juuri kyseisessä tutkimuksessa. Eettisten näkökohtien suhteen on oltava valppaana koko tutkimusprosessin ajan. (Leinonen 2018.)

Eettisyyttä tarkasteltiin opinnäytetyön edetessä jatkuvasti. Haastateltavat ihmiset, niin vapaaehtoiset kuin viranomaisetkin, kertoivat haastattelujen lomassa henkilökohtaisia ja raskaitakin asioita, joten anonymiteetin säilyminen oli todella tärkeää. Haastateltavien nimet, iät ja muut taustatiedot olivat vain tekijöiden ja toimeksiantajan tiedossa alusta loppuun saakka. Litterointivaiheessa nimet vielä olivat ylhäällä, mutta tämän jälkeen henkilökohtaiset tiedot jätettiin pois ja näin ollen oli turvallista saattaa litteroidut tekstit tulostettavaan muotoon. Tulostettuja

tekstejä käytettiin materiaalin analysointiin ja niitä säilytettiin tutkijoiden hallussa. Kaikki tulostettu materiaali hävitetään asianmukaisesti työn valmistuttua.

Tietokoneella olleet haastattelut ja litteroinnit, joissa henkilötiedot olivat vielä näkyvillä, säilytettiin koulun OneDrivella, salasanojen takana ja näin ollen niihinkään ei päässyt kukaan muu käsiksi kuin tutkijat. Tämäkin materiaali poistetaan asianmukaisella tavalla.

Haastatteluissa ilmi tulleita tietoja ja kertomuksia on opinnäytetyössä käytetty siten, että niistä ei voi saada selville ketä on haastateltu. Tämän mahdollisesti analysointivaiheessa tehty redusointi, jolloin teksti pelkistettiin ja tässä vaiheessa tekstistä poistui henkilökohtaisuus.

7.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksesta voidaan päätellä, että yhteistyö henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa toimii hyvin sekä vapaaehtoisten, että viranomaisten mielestä. Viranomaiset ovat tyytyväisiä saamaansa apuun sitä tarvitessaan ja vapaaehtoiset kokevat saavansa tukea viranomaisilta omaan toimintaansa tilannepaikalla. Vapaaehtoisten puolelta esille nousi viranomaisten jonkin asteinen tietämättömyys SPR:n henkisen tuen ryhmien olemassaolosta sekä siitä, milloin ja missä tilanteessa heitä voidaan käyttää. Aineiston pohjalta todetaan, että yhteistyö on toimivalla pohjalla, mutta kehitysohjelmaan täytyy jatkossakin panostaa ja kehitellä metodeja uusia vapaaehtoisten rekrytointiin.

Jatkotutkimusaiheita nousi työn edetessä esille muutamia. Teknisten laitteiden hyödyntäminen kadonneiden henkilöiden etsinnässä olisi yksi hyvä jatkotutkimusaihe. Lisäksi valmiushälytyksestä ja sen toimivuudesta sekä kehittämisestä olisi hyvä tehdä enemmän tutkimusta, koska tämän toimivuudessa on vaihtelevuutta alueittain. Uusien vapaaehtoisten rekrytoinnista saisi myös yhden jatkotutkimusaiheen tai siitä, kuinka yksittäisiä kansalaisia eli niin sanottua spontaania vapaaehtoisuutta voitaisiin hyödyntää enemmän ja kuinka heitä saataisiin rekrytoitua apuun. Pidämme tärkeänä myös henkisen tuen ryhmäläisten omaa jaksamista, joten tästäkin olisi hyvä tehdä tutkimusta, kuinka heitä tuetaan. Lisäksi yksi jatkotutkimusaihe voisi olla myös se, kuinka henkisen tuen ryhmien toimintaa saadaan näkyvämmäksi. Vapaaehtoisten haastatteluista saatiin lopuksi vielä yksi idea jatkotutkimuksiin eli se, että kaikki SPR:n piirit keräisivät dataa avun määrästä ja tämä tieto tutkittaisiin.

8 OMA OPPIMISPROSESSI

Opinnäytetyön aihe kannattaa harkita tarkkaan ja aihetta etsiä useasta eri paikasta, koska opinnäytetyön tekeminen on sitä mielekkäämpää, mitä mielenkiintoisemman aiheen on saanut. Alusta saakka täytyy olla selvillä, mihin työn laajuuden rajat vedetään, koska työ saattaa helposti ja huomaamatta laajentua liian suureksi. Opinnäytetyön aikatauluttamisessa on hyvä ottaa huomioon oman aikataulun lisäksi myös toisten, työhön tavalla tai toisella osallistuvien aikataulut. Esimerkiksi tässä työssä aikaa vei luultua enemmän tutkimuslupien haku ja saanti, haastatteluajakataulujen yhteensovittaminen viranomaisten kanssa sekä oikean informaation löytäminen.

Opinnäytetyön tekeminen opetti meille useita, uusia ja tärkeitä taitoja. Opimme laadullisesta tutkimuksesta tutkimusmuotona eli mitä työvaiheita laadulliseen tutkimukseen kuuluu. Tutuksi tulivat tutkimusluvut sekä tähän opinnäytetyöhön liittyvät sopimukset, kuten esimerkiksi yhteistyösopimus toimeksiantajan kanssa. Itse tutkimuksen tekemisestä opittiin miten haastattelukysymyksiä kannattaa tehdä ja, että ne kannattaa testata etukäteen, jotta voidaan varmistaa niiden toimivuus oikeassa haastattelutilanteessa. Haastattelutekniikkaa kannattaa myös harjoitella etukäteen. Työtä tehdessä opittiin myös hyödyntämään nykyteknologiaa, koska koronatilanteen vuoksi haastattelut jouduttiin tekemään etäyhteyksien välityksellä. Laadullisesta tutkimuksesta ja sisällönanalysista opittiin se, miten teksti haastattelun jälkeen käsitellään. Äänitteen puhtaaksikirjoittaminen, pelkistäminen, ryhmittely ja käsitteellistäminen tulivat tutuksi ja tähän kaikkeen kannattaa perehtyä etukäteen ja tekemiseen varata aikaa.

Yksi merkittävimmistä oppimiskokonaisuuksista oli itse SPR:n toimintaan tarkempi tutustuminen. Myös henkisen tuen toimintaan perehtyminen syvemmin opetti paljon. Aihe yleensäkin kokonaisuudessaan kaikkine taustatutimuksineen avasi vapaaehtoistyön merkitystä ja laajuutta.

Pitkän aikavälin yhteistyö työparin kanssa opetti myös paljon aikataulujen yhteensovittamisesta, työnjaon tekemisestä ja ylipäättään kommunikoinnista. Pitkien välimatkojen vuoksi myös tässä yhteydessä etäpalaverit olivat tärkeässä roolissa.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen on haastavaa, mutta myös antoisaa. Pelissä on monta palaa, joiden yhteensovittaminen on välillä haastavaa, mutta nuo palaset onnistuttiin saamaan paikalleen ja tämä työ on sen tulos.

KUVIO 2. Opinnäytetyön prosessi.

LÄHTEET

Eskelinen, Kaisa & Nikkanen, Maija 2020. Vapaaehtoisten ja viranomaisten yhteistyö -tutkimuksen loppuraportti. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK. SPEK tutkii 21. Hakupäivä 25.2.2022. https://issuu.com/spek_ry/docs/spek_tutkii_21_8c6c5420624c82?fr=sMjM2OTE0NTQwNDQ.

Council of delegates of the international Red Cross and Red Crescent movement 2019. International Red Cross and Red Crescent Movement policy on addressing mental health and psychosocial needs. Resolution. Hakupäivä 24.2.2022. https://pscentre.org/wp-content/uploads/2020/10/CD19-R5-Adopted-MHPSS-need-policy-draft-resolution-FINAL-EN_clean.pdf.

Hedrenius, Sara & Johansson Sara 2016. Kriisituki: ensiapua onnettomuuksien, katastrofien ja järkyttävien tapahtumien käsittelyyn. (Ruotsinkielisestä alkuteoksesta Krisstöd vid olyckor, katastrofer och svåra händelser: att stärka människors motsåndskraft (2013) suomentanut Ulpu Strellman). Helsinki: Tietosanoma.

Heiskanen, Tarja 1994. Takaisin elämään: henkinen tuki ja onnettomuudet. Helsinki: SMS-tuotanto.

Helsedirektoratet 2016. Psykososiale tiltak. Mestring, samhörighet og håp. Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer. Hakupäivä 2.2.2022. https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/psykososiale-tiltak-ved-kriser-ulykker-og-katastrofer/Psykososiale%20tiltak%20ved%20kriser,%20ulykker%20og%20katastrofer%20%E2%80%93%20Veileder.pdf/_/attachment/inline/9170958a-0200-4f74-a842-ce505e8dbbe6:3a3fb52fc12bfd1b64e3a1567333d5d239a2167/Psykososiale%20tiltak%20ved%20kriser,%20ulykker%20og%20katastrofer%20%E2%80%93%20Veileder.pdf.

Kallio, Aku 2022. Litterointi. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja (toim. Jaana Vuori). Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Hakupäivä 6.2.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/litterointi/>.

Kankaansivu, Kirsi 2007. Punainen Risti. Kuopio: Oy UNIPress Ab.

Kielitoimiston sanakirja 2020. Äkillinen. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Hakupäivä 5.2.2021. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/%C3%A4killinen>.

Kynkäänniemi, Anne 2019. Opinnäytetyö aihe. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 29.11.2019. Vastaanottaja: Pirita Eronen.

Laki Suomen Punaisesta Rististä 238/2000. Hakupäivä 9.3.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2000/20000238>.

Lapin yliopisto 2021. Defusing ja debriefing. Hakupäivä 7.2.2021. <https://www.ulapland.fi/FI/Yliopisto/Nain-toimimme/Opiskelu--ja-tyoymparisto/Turvallisuus-ja-kriisinhallinta/Traumaattisen-kriisin-jalkihoito-ja-vaiheet/Defusing-ja-debriefing#>.

Leinonen, Rita 2018. Tutkimuksen eettisyys. Hakupäivä 27.2.2022. <https://spoken.fi/tutkimuksen-eettisyys/>.

Lindgren, Fredrik, Mattson, Kristoffer Darin, & Johansson Jessica 2016. Hanterande arbete. Frivilligmedverkan i samhällets beredskap för kris och krig. Rapportnummer FOI-R—4295--se. Totalförsvarets forskningsinstitut. Hakupäivä. 2.3.2022. <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--4295--SE>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Mielenterveysseura & Suomen Punainen Risti 1995. Valmius puntarissa: Henkinen tuki kriisi- ja onnettomuustilanteissa -projektin loppuraportti. Helsinki.

Minilex 2021 Mikä on viranomainen? Hakupäivä 4.2.2021. <https://www.minilex.fi/a/mik%C3%A4-on-viranomainen>.

Oikeusministeriö 2021. Vapaa! – Fri! -hanke. OM011:00/2021 Kehittäminen. Hakupäivä 11.2.2022. <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM011:00/2021>.

Pelastuslaki 379/2011. Hakupäivä 4.2.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379#L4>.

Punainen risti 2018. Henkinen ensiapu Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistyksissä. Henkisen ensiavun opas Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansallisille yhdistyksille. Hakupäivä 4.2.2021. <https://rednet.punainenristi.fi/system/files/branch/Henkisen%20ensiavun%20opas.pdf>.

Pääsihteeri 2019. Valmiussuunnitelman yleinen osa. Suomen Punainen Risti. Hakupäivä 10.3.2021. https://rednet.punainenristi.fi/system/files/page/SPR%20Valmiussuunnitelma%20yleinen%20osa_p%C3%A4%C3%A4sihteerin_hyv%C3%A4ksym%C3%A4.pdf.

Red Cross Eu office 2020. Exercises pay off in more effective response. Red Alert. National Red Cross Societies managing disaster risks in Europe. Hakupäivä 2.3.2022. <https://red-cross.eu/uploads/files/Latest%20News/Red%20Alert/Red%20Alert.pdf>

RedNet 2021. Oulun piiri. Hakupäivä 14.2.2021. <https://rednet.punainenristi.fi/oulunpiiri>.

Schreiber, Merritt, D., Yin, Rob, Omaish, Mostafa & Broderick, Joan, E. 2014. Disaster medicine / brief research report. Snapshot from Superstorm Sandy: American Red Cross mental health risk surveillance in Lower New York State. Annals of Emergency Medicine. Volume 64. Issue1. Hakupäivä 14.2.2022. <https://doi.org/10.1016/j.annemergmed.2013.11.009>. Elsevier Science-Direct -tietokanta. Vaatii käyttöoikeuden.

Sisäministeriö 2021. Sisäministeriön vastuualueet. Hakupäivä 5.2.2021. <https://intermin.fi/vastuualueet>.

Suomen Punainen Risti 2020. Vuosikertomus 2019. Hakupäivä 12.2.2021. <https://www.punainenristi.fi/globalassets/6.-tyomme--paasivu/jarjestotoiminta/jarjestotoimintaan-liittyvat-julkaisut/vuosikertomukset/suomen-punaisen-ristin-vuosikertomus-2019.pdf>.

Suomen Punainen Risti 2021. Työmme. Kotimaan valmiustyö. Hakupäivä 4.2.2021. <https://www.punainenristi.fi/tyomme/>.

Tasavallan presidentin asetus Suomen Punaisesta Rististä 827/2017. Hakupäivä 10.3.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170827>

Topscriptie. Reliability and validity of your thesis. Hakupäivä 12.2.2022. <https://www.topscriptie.nl/en/reliability-and-validity-of-your-thesis/>.

Tunturi, Anja 2022. SPR:stä. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 2.2.2022. Vastaanottaja: Minna Snellman-Platán.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turvallisuuskomitea 2022. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Turvallisuustoimijat. Hakupäivä 2.3.2022. <https://turvallisuuskomitea.fi/yhteiskunnan-turvallisuusstrategia/turvallisuustoimijat/>

Valtiovarainministeriö 2015. Vapaaehtoistyön määritelmä. Vapaaehtoistyö, talkootyö, naapurirapu - kaikki käy. Vapaaehtoistoiminnan koordinaatiota ja toimintaedellytysten kehittämistä selvittävän työryhmän loppuraportti. Valtiovarainministeriön julkaisuja 39/2015. Hakupäivä 4.2.2021. <https://oikeusministerio.fi/documents/1410853/4735113/Vapaaehtoisty%C3%B6%2C+talkooty%C3%B6%2C+naapuriry%C3%B6%2C+kaikki+k%C3%A4y+%281%29.pdf/df24753d-3445-458b-8970-fc30de6bd3a3/Vapaaehtoisty%C3%B6%2C+talkooty%C3%B6%2C+naapuriry%C3%B6%2C+kaikki+k%C3%A4y+%281%29.pdf>

WHO 2011. Action principles of PFA – look, listen and link. First aid: Guide for field workers. Hakupäivä 12.2.2021. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241548205>.

LIITTEET

Saatekirje liite 1

Haastattelun suostumuslomake liite 2

Haastattelukysymykset viranomaisille liite 3

Haastattelukysymykset vapaaehtoisille liite 4

Sisällönanalyysi viranomaiset liite 5

Sisällönanalyysi vapaaehtoiset liite 6

HYVÄ HAASTATTELUUN OSALLISTUJA,

Olemme kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa Oulun ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä aiheesta ”Suomen Punaisen ristin vapaaehtoisten merkitys äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa”. Opinnäytetyömme on tilaustyö Suomen Punaisen Ristin Oulun piiriltä. Tutkimustamme varten haastattemme sekä viranomaisia (poliisin, palo- ja pelastuslaitoksen sekä rajavartiolaitoksen edustajia), että Suomen Punaisen Ristin henkisentuvapaaehtoisia. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää millaiseksi viranomaiset kokevat vapaaehtoisten työpanoksen henkistä tukea vaativissa äkillisissä kriisitilanteissa sekä miten vapaaehtoiset kokevat yhteistyön viranomaisten kanssa edellä mainituissa tilanteissa. Tutkimuksen tuloksia voivat käyttää sekä viranomaiset että SPR:n piirien työntekijät ja vapaaehtoiset. Tulosten avulla saadaan tietoa yhteistyön toimivuudesta sekä siitä, miten yhteistyötä ja yhteisiä toimintatapoja voidaan vielä kehittää lisää.

Tutkimuskysely suoritetaan puolistrukturoituna teemahaastatteluna etäyhteyden välityksellä. Haastattelun kesto on n. 60 minuuttia. Haastattelu nauhoitetaan litterointia (puhtaaksikirjoittaminen tekstimuotoon) ja aineiston analysointia varten.

Osallistuminen haastatteluun on vapaaehtoista ja osallistujalla on mahdollisuus olla vastaamatta joihinkin kysymyksiin, keskeyttää tai peruuttaa osallistumisensa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Tutkimuksessa henkilöllisyytenne sekä muut tunnistettavat tiedot ovat ainoastaan tutkimuksen tekijöiden tiedossa ja me olemme salassapitovelvollisia. Teistä kerättyä tietoa ja tutkimustuloksia käsitellään siten, ettei yksittäisiä tietojanne pystytä tunnistamaan tutkimustuloksista. Haastattelusta saatu materiaali säilytetään niin kauan, kunnes opinnäytetyö on valmis, jonka jälkeen kaikki tiedot hävitetään lopullisesti.

Valmis opinnäytetyö julkaistaan sähköisesti Theseus – ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa palvelussa ja esitetään Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuseminaarissa sekä SPR:n Oulun piirin toimistolla. Halutessanne saatte valmiin työn myös sähköpostiinne.

Liitteenä haastattelukysymykset, jotta teillä on mahdollisuus tutustua niihin etukäteen. Jos haluatte lisätietoja tutkimuksestamme vastaamme mielellämme kysymyksiinne.

Kiitos haastatteluun osallistumisesta.

Ystävällisin terveisin,

Pirita Eronen

Sairaanhoitajaopiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu

Minna Snellman-Platán

Sairaanhoitajaopiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu

SUOSTUMUS

Suostun haastatteluun ”Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoisten merkitys äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa” opinnäytetyötä varten. Haastattelun saa nauhoittaa ja siitä saatua aineistoa on lupa käyttää tutkimusmateriaalina opinnäytetyössä. Antamaani tietoa ja haastatteluotteita voidaan käyttää tutkimuksessa anonymisti.

Olen tietoinen tutkimuksesta ja sen tavoitteista. Olen myös saanut tiedot haastattelun käytännön toteutuksesta sekä haastattelun teemoista. Minulla on halutessani mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä tutkimuksesta.

Haastatteluun osallistumiseni on vapaaehtoista ja halutessani voin olla vastaamatta joihinkin kysymyksiin tai voin keskeyttää haastattelun tai peruuttaa osallistumiseni tutkimukseen.

Paikka ja päivämäärä

Suostun tutkimushaastatteluun

---

1. PERUSTIEDOT

- nimi ja paikkakunta
- ammatti ja asema
- työura

2. KRIISIT

- Mitä kriisi tarkoittaa teidän mielestänne?
- Millaisissa kriisitilanteissa olet ollut mukana?
- Onko mainitsemissanne kriiseissä ollut SPR:n vapaaehtoisia mukana?
- Millaisia ovat teidän kokemuksenne vapaaehtoisten merkityksestä kyseisissä kriiseissä?

3. VAPAAEHTOISET

- Kuka kutsuu vapaaehtoiset paikalle?
- Miten työnjako tehdään eli kuka ottaa johtovastuun tilanteesta ja ohjeistaa vapaaehtoiset?
- Kuinka paljon vapaaehtoisten apua käytetään kriisitilanteissa?
- Mikä on vapaaehtoisten merkitys äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa ja miksi?

4. YHTEISTYÖ

- Kuinka olette kokeneet yhteistyön SPR:n vapaaehtoisten kanssa?
- Miten tarpeellisena koette vapaaehtoisten käytön?
- Millaista apua vapaaehtoisista on mielestänne ollut?
- Miten kommunikaatio viranomaisten ja vapaaehtoisten välillä on toiminut kriisitilanteen aikana?
- Koetteko tarpeellisena SPR:n vapaaehtoisten käytön tulevaisuudessa? Jos koette, niin miksi / miksi ei?
- Miten viranomaisten ja vapaaehtoisten välistä yhteistyötä voisi mielestänne kehittää?
- Onko teillä yhteistä jälkipuintia vapaaehtoisten kanssa kriisitilanteiden jälkeen?
- Mitkä ovat mielestänne yhteistyön kulmakiviä tai haasteita?

1. PERUSTIEDOT

- Nimi, ikä, paikkakunta
- Mikä on sinun ammatillinen taustasi

2. VAPAAEHTOISUUDESTA

- Kauanko olet ollut mukana SPR:n toiminnassa
- Mitä olet tehnyt SPR:llä?
- Mikä sai sinut hakeutumaan SPR:n toimintaan mukaan?

3. KRIISIT

- Millaisissa kriisitilanteissa olet ollut mukana vapaaehtoisena?
- Miten olet kokenut yhteistyön viranomaisten kanssa?
- Mitkä ovat mielestäsi yhteistyön haasteita/kulmakiviä?
- Miten toimintaa voisi mielestäsi kehittää?
- Millaista tukea olet saanut viranomaisilta kriisitilanteen hoitamisessa?
- Miten kommunikaatio on toiminut viranomaisten ja vapaaehtoisten välillä?
- Miten olette käyneet tapahtumia läpi jälkeenpäin?

1. Miten viranomaiset kokevat yhteistyön SPR:n vapaaehtoisten kanssa äkillisissä henkistä tukea vaativissa kriisitilanteissa?

PELKISTETTY ILMAISU	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
<p>Viranomaisten resurssien loppuessa vapaaehtoiset ovat tärkeä tuki ja apu.</p> <p>Resurssien loppuessa tärkeä lisä.</p> <p>Isoissa tilanteissa viranomaisten resurssit ei riitä kaikkeen.</p> <p>Yhteistyö todella tarpeellista.</p>	<p>Tärkeä apu ja tuki.</p> <p>Tärkeä lisä.</p> <p>Viranomaisille lisäresurssi.</p> <p>Iso tarve yhteistyölle.</p>	<p>Viranomaisten tuki lisäresurssina.</p>	<p>Tärkeä yhteistyökumppani.</p>
<p>Yhteistyö kehittynyt ja parantunut koko ajan. Jatkuvasti kehitetään.</p> <p>Ollut antoisaa. Yhteistyö toimivaa ja hyvää. Todella hyvä ja toimiva.</p> <p>Yhteiset käytännönharjoitukset positiivinen kokemus.</p>	<p>Kehittyvä ja parantuva yhteistyö</p> <p>Antoisan hyvä ja toimiva yhteistyö.</p> <p>Positiivinen kokemus.</p>	<p>Sujuva ja kehittyvä yhteistyö.</p>	
<p>Hyvin tärkeä ja motivoitunut lisäapu kentällä.</p> <p>Motivoitunut resurssi.</p> <p>Motivaatiotaso hyvä tehtävän hoitamiseen.</p>	<p>Vapaaehtoiset motivoituneita.</p>	<p>Motivoituneita ammattilaisia.</p>	
<p>Vaikka vapaaehtoiset olisivat ylimääräisiä tilannepaikalla, ovat he silti motivoituneita toimintaan.</p> <p>Vapaaehtoisuus näkyy haluna tehdä.</p>	<p>Tekemisen halu</p>		
<p>Harjoituksissa ja tehtävissä mukana olevat vapaaehtoiset ovat ammattitaitoisia.</p>	<p>Ammattimaista toimintaa.</p>		

Mukana olevat vapaaehtoiset ammattitaitoisia.			
Pääsääntöisesti ammattitaitoista porukkaa.			

2. Mikä on vapaaehtoisten merkitys edellä mainituissa tilanteissa?

PELKISTETTY ILMAISU	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
Vapaaehtoisten tarve on suuri heikentyneiden viranomaisresurssien vuoksi. Vapaaehtoisten tarve todella suuri, koska viranomaiset eivät kykene vastamaan kaikkiin tarpeisiin.	Tärkeä ja tarpeellinen resurssi viranomaisille.	Lisäresurssi viranomaisille.	Yhteiskunnallisesti tärkeä lisäresurssi viranomaisten rinnalla.
Tärkeä resurssi, kun viranomaisten voimavarat ei riitä. Viranomaisten apuna, tukena ja tärkeä lisä, kun viranomaisten omat resurssit eivät riitä.	Viranomaisten lisä apu ja tuki.		
Tärkeä osa yhteiskuntaa. Vapaaehtoisten merkitys siviilien tukena viranomaisille tärkeä.	Tuki siviileille ja viranomaisille.	Yhteiskunnallisesti tärkeä.	
Koen tarpeellisena. Tulemme tarvitsemaan. Todella tarpeellisena x 2	Vapaaehtoiset todella tarpeellisia	Vapaaehtoisten merkitys suuri.	
Vapaaehtoisten toiminta tärkeää. Vapaaehtoiset ovat tärkeä pohja viranomaistoiminnalle arjesta poikkeaviin tilanteisiin.	Vapaaehtoistoiminta tärkeää.		

3. Miten yhteistyötä voisi kehittää lisää?

PELKISTETTY ILMAISU	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
---------------------	-----------	-----------	-----------

<p>Yhteistyötä voisi kehittää pienemmän mittakaavan yhteisharjoittelulla.</p> <p>Pienemmän mittakaavan yhteistoimintaa- ja harjoittelua.</p>	<p>Pienemmän kokoluokan yhteisharjoituksia.</p>	<p>Yhteistoimintaa eri kokoluokissa.</p>	<p>Monipuolinen yhteistoiminta.</p>
<p>Entistä monipuolisempi yhteistyö.</p> <p>Hioa yhteistyötä.</p>	<p>Yhteistyön monipuolistaminen ja hiominen.</p>	<p>Monipuolisuus yhteistyössä.</p>	
<p>Järjestää yhteisiä harjoituksia ja koulutuksia.</p> <p>Yhteistyöpalaverit ja yhteisharjoitukset.</p> <p>SPR:n henkisen tuen koulutusta viranomaisille.</p>	<p>Yhteiset koulutukset, palaverit ja harjoitukset.</p>		
<p>Nähdään ja tunnetaan toisemme, yhteistyö helpottuu.</p> <p>Tuttujen naamojen kanssa yhteistyön helpompaa.</p> <p>Kulmakiviä yhteistyö ja toisten tunteminen.</p>	<p>Tutut yhteistyökumppanit.</p>	<p>Molemminpuolinen tunnettuus.</p>	
<p>Yhteydenpito ja yhteiset näkemykset siitä mitä tehdään.</p> <p>Yhteiset harjoitukset ja yhteistyö on kulmakivi.</p>	<p>Yhteiset näkemykset yhteistyöstä.</p>		
<p>Vapaaehtoisten rahoitus on yksi kulmakivi.</p> <p>Jos rahoitus ei toimi hankaloittaa se vapaaehtoistoimintaa.</p> <p>Rahoituksen puute vaikuttaa vapaaehtoistoimintaan.</p> <p>Kulmakivenä vapaaehtoisten motivaation lasku pitkäkestoissa tilanteissa.</p>	<p>Vapaaehtoistyön rahoitus.</p>	<p>Toiminta edellytykset.</p>	

<p>Suurimpia haasteita on ajan löytyminen yhteisille harjoituksille.</p> <p>Haasteena ajan ja vapaaehtoisten puute</p> <p>Vapaaehtoisten puolella suurin haaste on saada uusia vapaaehtoisia mukaan.</p>	<p>Ajan ja vapaaehtoisten puute.</p>		
<p>Koulutustason pitäminen mahdollisimman yksinkertaisena, jotta vapaaehtoinen pystyy ylläpitämään omaa osaamistaan, on sekä haaste, että positiivinen asia.</p> <p>Ei saa olla liian kuormittavaa.</p>	<p>Sopiva koulutustaso.</p>	<p>Vapaaehtoisten koulutus.</p>	

1. Miten vapaaehtoiset ovat kokeneet yhteistyön viranomaisten kanssa?

PELKISTETTY ILMAISU	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
<p>Viranomaisten kanssa yhteistyö on ollut hirveän hyvää.</p> <p>Yhteistyö on sujunut hyvin.</p> <p>Tosi sujuvaa yhteistyötä.</p> <p>Yhteistyö on sujunut hyvin, ei valittamista.</p> <p>Heidän antama apu ja tuki monipuolista.</p>	<p>Yhteistyö todella hyvää ja asiallista.</p>	<p>Yhteistyö hioutunut sujuvaksi ja toimivaksi.</p>	
<p>Toimiva roolijako sujuvoittaa yhteistyötä.</p> <p>On hyvää, ei ongelmia.</p> <p>Huomattavaa kehitystä.</p> <p>Oikeaa yhteistyötä.</p>	<p>Roolijaot selkeät.</p>		
<p>Molemminpuolinen kunnioitus on yksi haaste ja kulmakivi viranomaisten kanssa.</p> <p>Kaikista tärkeintä olisi, että löydettäisiin yhteinen sävel ja kunnioitettaisiin vapaaehtoista samalla tavalla kuin ammattilaista.</p> <p>Yhteistyössä on tärkeää ymmärtää jokaisen rooli ja tehtäväkenttä niin viranomaisilla kuin vapaaehtoisillakin.</p>	<p>Molemminpuolinen kunnioitus.</p>	<p>Toisen työn kunnioittaminen.</p>	
<p>Lääkäreiden, Oys:ssa ja ensihoitolääkäreiden kanssa ambulanssissa tai helikopterissa on ollut 100%:n kiitettävää yhteistyötä.</p>	<p>Terveystieteiden edustajien kanssa yhteistyö kiitettävää</p>	<p>Yhteistyön taso vaihtelevaa terveysviranomaisten kanssa.</p>	<p>Moniammatillinen yhteistyö.</p>

<p>Yhteistyö tk:n kanssa tosi hyvää ja ongelmattonta.</p> <p>Lääkärien ja hoitajien kanssa yhteistyö sujui mallikkaasti.</p> <p>Yhteistyö toimii lääkäreiden kanssa.</p>			
<p>Terveysviranomaisten kanssa on ainakin meilläpäin hyvin hankalaa tämä toiminta.</p> <p>On välillä tullut ristiriitoja, koska he eivät ymmärrä rooliamme koulutuksesta huolimatta.</p>	<p>Haasteita yhteistyössä terveysviranomaisten kanssa.</p>		
<p>Olen kokenut yhteistyön poliisin kanssa erittäin hyväksi.</p> <p>Meidän alueen poliisin kanssa niin joustavaa kuin vain voi olla.</p> <p>Poliisi pyytää aktiivisesti Punaisen Ristin mukaan.</p>	<p>Poliisi aktiivinen ja joustava yhteistyökumppani.</p>		
<p>Poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa tehty yhteistyötä, sosiaaliviranomaisten kanssa ei niin paljon.</p> <p>Poliisin ja pelastusviranomaisten kanssa on yhteistyö sujunut hyvin.</p>	<p>Toimiva yhteistyö poliisin ja pelastusviranomaisen kanssa.</p>	<p>Hyvä ja oppikirjamainen yhteistyö</p>	
<p>Yhteistyö hyvää poliisin ja muiden viranomaisten kanssa.</p> <p>Oulun piirin alueella yhteistyö poliisin kanssa erittäin hyvää, myös opetus-toimen kanssa.</p>	<p>Poliisien ja muiden viranomaisten apu ja tuki monipuolista.</p>		

<p>Yhteistyö poliisin ja pelastuksen kanssa suoraan kuin oppikirjasta.</p> <p>Yhteistyö hyvää poliisin ja muiden viranomaisten kanssa sekä heidän antama apu ja tuki monipuolista.</p>	<p>Oppikirjamainen yhteistyö</p>		
<p>Palolaitoksen ollessa paikalle yhteistyö sujunut hyvin.</p> <p>Sujuva ja mutkaton yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa.</p>	<p>Palo- ja pelastuslaitoksen kanssa toimiva ja sujuva yhteistyö</p>	<p>Toimiva yhteistyö palo- ja pelastuslaitoksen kanssa.</p>	
<p>Yhteistyö rajaviranomaisten kanssa on toiminut hyvin.</p> <p>Ainoa kokemus merivartiostosta yhteisistä harjoituksista.</p> <p>Yhteistyö vähäistä rajan kanssa, lähinnä harjoituksissa.</p> <p>Sujuva yhteistyö merivartioston ja rajan kanssa.</p>	<p>Yhteistyö vähäistä, mutta sujuvaa rajavartiolaitoksen kanssa.</p>	<p>Yhteistyö minimaalista rajavartiolaitoksen kanssa.</p>	
<p>Rajavartiolaitokselta ei yhteydenottoja.</p> <p>Palolaitos ei pyydä meiltä apua, yhtään kokemusta ei ole tästä.</p>	<p>Ei yhteydenottoja rajavartio- tai palolaitokselta.</p>	<p>Ei avunpyyntöjä.</p>	

2. Miten yhteistyötä voisi kehittää lisää?

PELKISTEY ILMAISU	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
<p>Olisi kiva, jos olisi joku yhteinen palaveri.</p> <p>Yhteiset palaverit.</p> <p>Infotilaisuudet.</p> <p>Kerran tai kahdesti vuodessa tavattaisiin ja juteltaisiin asioista.</p>	<p>Yhteisiä palavereja sekä infotilaisuuksia.</p>	<p>Yhteiset tapaamiset.</p>	
<p>Tietoa viranomaisille Punaisen Ristin vapaaehtoisista ja heidän toiminnastaan.</p> <p>Vapaaehtoiset voisi jalkautua ja lähteä kertomaan Lyhty-ryhmästä eri viranomaisille.</p> <p>Tiedotusta rajavartiolaitokselle, tiedotus on kaikista tärkein asia. Punaisen Ristin pääsihteeri olisi yhteydessä pelastustoimen johtoon.</p>	<p>Viranomaisille tietoa Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta.</p>	<p>Vapaaehtoistoiminnan tekeminen tutuksi.</p>	<p>Toiminnasta tiedottaminen viranomaisille</p>
<p>Kunnissa on kriisiryhmiä eri lailla ja tietoisuus siitä, että Punaisen Ristin vapaaehtoiset ovat käytettävissä.</p> <p>Monesti menee niin, että Punainen Risti ottaa yhteyttä ja tarjoaa apua.</p> <p>Olemme vaiheessa, jossa 50 % tapauksista tarjoamme apua ja 50 % viranomaiset pyytää apua.</p>	<p>Viranomaisten tietoisuus vapaaehtoisista.</p>		

<p>Piiritoimistolta enemmän viestiä paikallisviranomaisille Lyhdyn toiminnasta.</p> <p>Piiritoimistolta tietoa rajavartiolaitokselle henkisen tuen ryhmästä.</p>	<p>Piiritoimistolta tietoa viranomaisille henkisen tuen ryhmän toiminnasta.</p>		
<p>Viranomaiset voisivat ottaa rohkeammin yhteyttä Lyhty-ryhmään, jos apua tarvitaan.</p> <p>Viranomaiset eivät muista Lyhty-Ryhmän olemassaoloa.</p>	<p>Lyhty-ryhmää ei muisteta.</p>	<p>Rohkeammin yhteyttä.</p>	
<p>Voisi kehittää siten, että sote-puoli lähtisi enemmän mukaan meidän yhteisiin juttuihin ja harjoituksiin.</p> <p>Yhteistyötä ja koulutusta enemmän heidän kanssaan ja että tieto meidän toiminnasta menisi niille, kenelle se kuuluu.</p>	<p>Yhteisten harjoitusten ja koulutusten kautta tiedon kulku parempaa.</p>	<p>Tieto toiminnasta oikeille henkilöille.</p>	
<p>Ensinnäkin etsinnän tehostamista nykyisestä, sitä pitäisi tehdä enemmän.</p> <p>Nyt on tullut uusia etsimismenetelmiä, dronet ja muita apuvälineitä.</p> <p>Etsinnän tehostaminen.</p>	<p>Toimintatapojen tehostaminen.</p>	<p>Tehostettu toiminta.</p>	
<p>Vapaaehtoiset helpompi saada liikkeelle, jos valmiushälytys tulee ajoissa.</p>	<p>Valmiushälytys nopeammin.</p>		
<p>Aikaisemmin ei ollut tarkkaa määritelmää, millaista polkua hälytys tulee meille.</p> <p>Nykyisin sen pitäisi tulla sosiaaliviranomaisen kautta ja siellä on tietoa vielä aika vähän.</p>	<p>Hälytyspolku epäselvä.</p>	<p>Yhteydenotot oikeaan paikkaan</p>	

<p>Tulee ristiriitoja ja soite- taan kenelle sattuu, vaikka heillä on tiedossa puhelinnumero mihin soittaa.</p> <p>Soittelevat sivullisille ja tämä on haitallista, koska jutut ovat aika hie- novaraisia.</p>			
--	--	--	--